

SZTUKA I KRYTYKA

ART AND CRITICISM

POLSKI INSTYTUT STUDIÓW NAD SZTUKĄ ŚWIATA
POLISH INSTITUTE OF WORLD ART STUDIES

nr 3 (90) marzec

2020

SZTUKA I KRYTYKA / ART AND CRITICISM

Komunikat Zarządu

Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata

2020, nr 3 (90) marzec

Pod redakcją:

Jerzego Malinowskiego, Grażyny Raj i Marcina Teodorczyka (sekretarz)

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata /
Polish Institute of World Art Studies

Adres redakcji:

00-032 Warszawa, ul. Foksal 11 – 6; 601 31 36 91

biuro@world-art.pl, www.world-art.pl

**Recenzenci: prof. dr hab. Anna Markowska i prof. dr hab. Jan Wiktor
Sienkiewicz**

Projekt okładki: Łukasz Aleksandrowicz

Copyright by Polish Institute of World Art Studies

ISSN 2544-9281

Miesięcznik oraz publikacje Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata
można nabyć w:

siedzibie Instytutu

oraz w

Wydawnictwie Tako, ul. Słowackiego 71/5, 87-100 Toruń

tako@tako.biz.pl, www.tako.biz.pl

Spis treści:

Walne Zebranie członków Instytutu z wyborem Zarządu 21 marca

Zaproszenie

Sprawozdanie z działalności Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata
za 2019 rok

Elżbieta Budzińska, *Albumy Johanna Heinricha Müntza*

Katarzyna Kulpińska, *Grafika artystyczna i użytkowa w badaniach
Polskiego Instytutu Badań nad Sztuką Świata*

Publikacje za 2019 rok

Składki członkowskie i darowizny

Drodzy Członkowie Instytutu,

w tym Członkowie Zarządu,

Kto z Was zapłacił składki za ubiegły rok? Kto za 2020 rok?

Tym osobom bardzo serdecznie dziękuję w imieniu Prezesa, Skarbnik i moim własnym!

Dzięki 10 złotym miesięcznie (5 zł – doktoranci, emeryci i renciści) nasz Instytut może:

- organizować konferencje, seminaria i inne wydarzenia
- wydawać książki i czasopisma,
- czyli prowadzić działalność statutową.

Przecież mamy granty, umowy o współfinansowanie itp. na te cele, ale... pamiętajcie, że każdy z nich wymaga finansowego wkładu własnego! To właśnie Wasze wpłaty umożliwiają ubieganie się o te środki zewnętrzne.

Instytut wydaje czasopisma, które nie posiadają innego finansowania niż nasze własne środki. Numery drukowane są ze składek i darowizn członków.

Gorąco przypominam i proszę o wpłaty na konto:

24 1940 1076 3101 7420 0000 0000

Dr Magdalena Furmanik-Kowalska

Z-ca Dyrektora Centrum Studiów

Zarząd

Informuje, że

Walne Zebranie członków Instytutu z wyborem Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz przewodniczącego Rady Naukowej na lata 2020-2023 odbędzie się w 21 marca 2020 roku o godz. 11 (drugi termin 11.15) w Muzeum Azji i Pacyfiku.

W drugiej części zebrania przewidziana jest dyskusja o działalności badawczej, organizacyjnej i wydawniczej Instytutu.

Po zakończeniu Walnego Zebrania członków odbędzie się **Walne Zebranie Oddziału Warszawskiego**, połączone z wyborem Zarządu Oddziału.

Serdecznie zapraszamy członków płacących składki.

Składki będzie można zapłacić przed rozpoczęciem zebrania.

* * *

Równocześnie Zarząd informuje, że

wszystkie książki PISnSS i Wydawnictwa Tako

są w sprzedaży na stronie www.tusieczyta.pl

<https://tusieczyta.pl/pl/46-historia-sztuki>

Ministerstwo Kultury Republiki Białoruś
Muzeum Narodowe Sztuki Republiki Białoruś

zapraszają do wzięcia udziału
w Międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej

Twórczość Ferdynanda Ruszczyca w kontekście europejskiej kultury artystycznej

Konferencja odbędzie się w ramach obchodów 150-lecia urodzin
F. Ruszczyca

Obrady odbędą się 10-11 grudnia 2020 roku
Mińsk, ul. Lenina, 20

Tematy konferencji:

Działalność artystyczna, pedagogiczna i społeczna Ferdynanda Ruszczyca.

Twórczość Ferdynanda Ruszczyca w przestrzeni sztuki współczesnej.

Atrybucja, zachowanie i konserwacja dziedzictwa artystycznego

Ferdynanda Ruszczyca.

Kultura artystyczna Europy drugiej połowy XIX – pierwszej połowy XX
wieku.

Języki robocze konferencji: rosyjski, białoruski, angielski, polski

Zgłoszenia do udziału w konferencji (do **1 maja 2020 r.**) i teksty referatów (nie więcej niż 20 000 znaków w formacie MS Word do **1 czerwca 2020 r.**) w tytule wpisując „Konferencja poświęcona twórczości F. Ruszczyca 2020” prosimy wysłać do komitetu organizacyjnego na adres: nmmrb@artmuseum.by

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI POLSKIEGO INSTYTUTU STUDIÓW NAD SZTUKĄ ŚWIATA ZA 2019 ROK

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata jest jednostką badawczą na podstawie decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr 513/ Kat/ 2017 z 25 października 2017 roku. Jest jedyną instytucją humanistyczną w Polsce, której działanie jest oparte na ustawie o stowarzyszeniach, która w wyniku parametryzacji uzyskała ten status.

Instytut ma oddziały w Gdańsku, Krakowie, Łodzi, Toruniu, Warszawie oraz prowadzi Polską Misję Artystyczno-Naukową w Okayamie w Japonii. Z Instytutem związanych jest 180 osób (historyków sztuki, kulturoznawców, etnologów, teatrologów, orientalistów, architektów, konserwatorów dzieł sztuki), w tym 34 profesorów i doktorów habilitowanych oraz 83 doktorów.

Placówka prowadzi działalność badawczą, wydawniczą i dydaktyczną (w formie wykładów, seminariów i zebrań zespołów). W skład Instytutu wchodzi zespoły badawcze i redakcje. Współpracuje z instytucjami zagranicznymi i krajowymi (uniwersytetami, instytutami naukowymi, muzeami i towarzystwami naukowymi) na podstawie umów i porozumień o wspólnych badaniach.

PROJEKTY I PUBLIKACJE:

SZTUKA EUROPY DO KOŃCA XIX WIEKU

Digitisation of the manuscripts and documents at the Biblioteca Generale di Terra Santa and the Franciscan Archives in Old Jerusalem: second step

PISnSŚ w końcu 1918 roku został ponownie wybrany do zarządzania międzynarodowym projektem “Digitisation of the Manuscripts and Documents at the Biblioteca Generale di Terra Santa and the Franciscan Archives in Old Jerusalem: the Second Step” (EAP1142), przyznanym prof. Ewie Balickiej-Witakowskiej (Uppsala Universitet, Institutionen för Lingvisitk och Filologi; PSSnSŚ) i dr. Jackowi Tomaszewskiemu (PISnSŚ) przez British Library, w ramach Endangered Archives Programme, finansowanego przez Fundację *Arcadia*. Projekt ma na celu digitalizację, katalogową rejestrację i podstawową konserwację manuskryptów i dokumentów w Bibliotece i Archiwum Franciszkanów w Jerozolimie, jest kontynuacją podobnego projektu (EAP 823). Biblioteka Kustodii, funkcjonująca nieprzerwanie od czasu osadzenia klasztoru w XIII wieku, jest regularnie wzbogacana o rękopisy z terenu Izraela i całego Bliskiego Wschodu, pochodzące z różnych klasztorów franciszkańskich.

Podczas sesji w lutym 2019 pięcioosobowy zespół koordynowany przez prof. Ewę Balicką-Witakowską oraz dr. Jacka Tomaszewskiego zarejestrował w formie cyfrowej 49 000 stron 138 rękopisów z okresu od IX do XX wieku. Wśród manuskryptów uwagę zwracają cenne fragmenty tekstów koptyjskich, rękopisy arabskie oraz syryjskie, a także łacińskie rękopisy iluminowane. Podczas realizacji projektu jest planowane wykonanie 105 000 kopii cyfrowych stron 189 rękopisów oraz kilkudziesięciu najcenniejszych iluminowanych inkunabułów.

Sztuka średniowieczna i nowożytna Europy Środkowej

Ukazał się tom *Medieval and Early Modern Art in Central Europe*, pod red. prof. Waldemara Delugi i prof. Danieli Rywikowej (Polish Institute of World Art Studies & Ostrava University), Ostrava 2019. Zawiera on materiały z międzynarodowej konferencji, zorganizowanej przez Instytut i Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu w 2017 roku.

Sztuka żydowska w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej / Jewish art in Poland and Central-Eastern Europe – seria wydawnicza

Ukończono i wydrukowano próbne egzemplarze:

t. 3A – Maria i Kazimierz Piechotkowie, *Oppidum Judaeorum. Żydzi w przestrzeni miejskiej dawnej Rzeczypospolitej* (490 s.).

Przygotowano przekład na język angielski oraz redagowano:

vol. 3B – Maria & Kazimierz Piechotka, *Oppidum Judaeorum. Jews in the urban space of the former Polish-Lithuanian Commonwealth*

Sztuka Ormian

W roku 2019 prowadzono przygotowania pod. kier. prof. Waldemara Delugi, związane z organizacją IV międzynarodowej konferencji *Art of the Armenian Diaspora*, która odbędzie się w kwietniu 2020.

Sztuka ukraińska

Wydano t. 17 rocznika „Series Byzantina. Studies on Byzantine and Post-Byzantine Art”, pod red. prof. Waldemara Delugi.

Waldemar Deluga, *Ukrainian Painting between the Byzantine and Latin Traditions*, Ostrava-Warszawa 2019. Książka dotyczy historii malarstwa ikonowego i ściennego na południowo-wschodnim terytorium dawnej

Rzeczypospolitej do połowy XVIII wieku. Ukazano dyskusje międzyreligijne między prawosławnymi i katolikami w sprawie dekoracji cerkwi i zmian w ikonografii.

Rezydencje i siedziby szlacheckie w Wielkim Księstwie Litewskim.

Materiały do dziejów architektury. Cz. 1. Dawne województwo wileńskie

PISnSS w ramach współpracy z Narodowym Instytutem Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA realizował pod kier. prof. Tadeusza Bernatowicza projekt badań rezydencji i siedzib szlacheckich na terenie dawnego województwa wileńskiego (dziś częściowo na Białorusi, częściowo na Litwie). Celem projektu jest kompleksowe rozpoznanie historii, wartości kulturowych oraz charakterystyka typologiczna architektury pałaców, dworów oraz szlacheckich domów mieszkalnych.

Zorganizowano 5 wyjazdów badawczych:

Białoruś: 15-29. 07.2019, 20-29.10.2019; Litwa: 31.03-9.04.2019, 01-8.07.2019; Rosja: 1-07.08.2019

Przeprowadzono:

Kwerendy źródeł rękopiśmiennych:

Lietuvos centrinis valstybinis archyvas w Wilnie (Główne Archiwum Państwowe Litwy)

– kwerendy w księgach grodzkich i ziemskich, związane z dworami i pałacami na terenie dawnego województwa wileńskiego.

Lietuvos kultūros paveldo centras w Wilnie (Ośrodek Dziedzictwa Kulturowego Litwy)

– kwerendy archiwalnych fotografii i pomiarów

Nacjonalny gistoryczny archiw Białarusi w Mińsku

– kwerendy w księgach grodzkich i ziemskich związane z dworami i pałacami na terenie dawnego województwa wileńskiego.

Oblasntnyj dzarżawnyj archiw minskoj obłasti w Mołodecznie

– kwerendy dotyczące okresu międzywojennego dawnego woj. wileńskiego

Rosyjskij gosudarstwiennyj wojenno-istoriczeskij archiw w Moskwie
- kwerendy kartograficzne i własnościowe pałaców oraz dworów guberni wileńskiej w XIX wieku.

Kwerendy dokumentacji fotograficznych i dokumentacji pomiarowych:

Bieloruskij gosudarstwiennyj archiw nauczno-techniczeskoj dokumentacji w Mińsku

Biełaruskij gosudarstwiennyj archiw muzej literatury i iskusstwa w Mińsku

Biełaruskij gosudarstwiennyj archiw kinofotofonodokumetow w Dzierżyńsku (Kojdanów)

Zebrano archiwalną dokumentację fotograficzną lub pomiarową następujących pałaców i dworów: Prużana, Snów, Radziwiłłmonty, Połoneczka, Zausze, Świack.

Kwerendy historycznych i pozyskanie współczesnych dokumentacji pomiarowych (rzuty, elewacje, przekroje poprzeczne):

Prużana, Snów, Radziwiłłmonty, Świack, Zalesie, Szczorse, Postawy, Żylicze.

Badania terenowe:

Zebrano dokumentację fotograficzną i przeprowadzono m.in. analizy obiektów *in situ*: Snów, Radziwiłłmonty, Połoneczka, Zausze, Zalesie, Zdzięcioł, Postawy, Karolinów.

Opracowania przekazane do Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą:

Analiza i opracowanie zebranych materiałów oraz kart inwentaryzacyjnych 25 obiektów: Florianów, Hrycewicze, Janowicze, Jasieniec, Kołdyczew, Korelicze, Kroszyn, Lecieszyn, Łachwa, Nacz, Narucewicze, Nowodwórka, Połoneczka, Radziwiłłmonty, Sawicze, Snów, Swojatycze, Tracewicze, Wielka Lipa, Wolna, Zadwieja, Zausze, Zausze-Lipka, Zdzięcioł, Zubki.

Opracowano katalog rozumowany do dokumentacji dworów, pałaców i domów szlacheckich na ziemiach dawnego Wielkiego Księstwa Litewskiego na podstawie „Rejestrów podymnego” z XVII i XVIII wieku; katalog obejmuje 129 obiektów.

Albumy Johanna Heinricha Müntza

Przygotowanie przez dr Elżbietę Budzińską do wydania trzech albumów pochodzącego z Alzacji architekta, inżyniera, rysownika Johanna Heinricha Müntza (1727-1798) w służbie Stanisława Augusta z początku lat 80. XVIII wieku, znajdujących się w Muzeum Historycznym w Moskwie (2 albumy) i Gabinetie Rycin BUW (1 album). Projekt realizowany przez PISnSS z środków Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA. W 2019 roku tłumaczono z francuskiego oryginału teksty autorskich komentarzy do rysunków lawowanych piórem i akwarel barwnych.

Sztuka XVIII-XIX wieku

Promocje książki z serii „Kultura Artystyczna” t. 2 – prof. Teresy Grzybkowskiej, *Kobieta wodzem chwalebego czynu. Twórczynie pierwszych polskich muzeów i ogrodów filozoficznych* (PISnSS – Wyd. Tako, Warszawa-Toruń 2018) z udziałem autorki: Warszawa, Muzeum UW, 19.03. 2019 oraz Puławy, Muzeum Czartoryskich, 14.06. 2019.

Przygotowanie do wydania (w 2020) w serii „Kultura Artystyczna” t. 3 – Witolda Dobrowolskiego *Podróż do Włoch Elżbiety Lubomirskiej i Stanisława Kostki Potockiego. Geneza łańcuckiej kolekcji starożytności*, red. Grażyna Raj.

Wydanie w serii „Studia i Monografie” t. 30 – Emilia Ziółkowska-Ganc, *Andrzej Gołoński (1799-1854). Architekt – urzędnik Królestwa Polskiego* (PISnSS – Wyd. Tako, Warszawa-Toruń 2019), red. Agnieszka Pospiszil. (Sfinansowana ze środków MNiSW na działalność upowszechniającą naukę).

Korpus dzieł malarskich Henryka Siemiradzkiego

Prace nad pełnym katalogiem dzieł malarskich Siemiradzkiego finansowane są w ramach modułu „Tradycja 1a” Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki” MNiSW w latach 2015-2020. Realizowane są we współpracy z Muzeami Narodowymi w Krakowie i Warszawie oraz Państwową Galerią Tretiakowską i Państwowym Instytutem Historii Sztuki w Moskwie.

Badania, prowadzone pod kierownictwem prof. Jerzego Malinowskiego, koncentrowały się na dwóch zakresach. Pierwszy z nich obejmował prace nad t. I katalogu: *Dzieła z historii starożytnej, wczesnego chrześcijaństwa i religijne* w układzie: 1. Szkice młodzieńcze (juwenilia) i obrazy rodzajowe; 2. Studia akademickie; 3. Obrazy z dziejów Rzymu; 4. Chrystus i Jawnochrześcijaństwo; 5. Sceny z Chrystusem; 6. Sceny z życia pierwszych chrześcijan; 7. Świeczniki chrześcijaństwa [Pochodnie Nerona]; 8. Długość chrześcijańska; 9. Dzieła religijne; 10. Dzieła do Świątyni Chrystusa Zbawiciela; 11. Obrazy z życia religijnego. Razem 110 obrazów, paręset rysunków, a także fotografii i drzeworytów reprodukcyjnych oraz około 400 stron tekstu. Teksty źródłowe i listy w języku rosyjskim zostały przetłumaczone na polski. Sporządzono Wykaz Szkicowników oraz Wykaz skrótów bibliograficznych. Tom został zredagowany, przygotowany do druku. Trwają prace nad przekładem katalogu na język angielski.

Prowadzono prace nad t. II: *Dzieła o tematyce świeckiej* w układzie: 12. Sceny historyczno-rodzajowe; 13. Fryze; 14. Idylle; 15. Cykl słowiański; 16. Dzieła z dziejów i literatury Polski i Niemiec; 17. Malarstwo alegoryczne i dekoracyjne; 18. Kurtyny; 19. Pejzaże; 20. Akty; 21. Portrety; 22. Perspektywy, ornamenty (rysunki).

Przygotowywano tom *Głosy o twórczości*, który będzie zawierać teksty uczestników projektu o Siemiradzkim. Do tego tomu zostanie włączona obszerna ukończona już bibliografia (około 200 s.).

Przygotowywano materiały z międzynarodowej konferencji *Henryk Siemiradzki and the international artistic milieu in Rome*, która została zorganizowana w Stacji Naukowej PAN w Rzymie 9-10 października 2018

roku, i ukażą się drukiem w serii „Conferenze dell'Accademia Polacca” pod red. dr Marii Nitki w 2020. Tom zawiera 21 artykułów.

Prowadzono końcowe badania technologii i technik artystycznych, które złożą się na tom *Warsztat malarski Henryka Siemiradzkiego* pod red. dr Dominiki Sarkowicz (2021).

Wykłady:

Prof. Leila Chasjanowa, *Jan Matejko i Henryk Siemiradzki. Skojarzenie losów dwóch wielkich Polaków* (Warszawa, 12.11.2019)

– *W południe z Siemiradzkim* – cykl wykładów w Muzeum Narodowym we Wrocławiu:

Dr Jakub Zarzycki, *Siemiradzki i Włosi – mało znany wątek w twórczości malarza na przykładzie obrazu „Z wiatykiem”* (9.02.2019)

Dr Jakub Zarzycki, *Siemiradzki i antyk – o najważniejszym temacie w twórczości malarza* (6.04.2019)

Dr Maria Nitka, *Światło w twórczości Siemiradzkiego* (25.05.2019)

Studia nad strojem

Wydano jako t. 28 serii „Studia i Monografie” książkę *Co (nie)przystoi mężczyźnie. Ubiór męski w sztuce i kulturze*, pod red. dr Magdaleny Furmanik-Kowalskiej i dr Anny Straszewskiej (PISnSŚ – Wyd. Tako, Warszawa – Toruń 2019). Są to materiały III Konferencji Studiów nad Strojem, która odbyła się 3-4.04.2017.

SZTUKA AZJI, AFRYKI I AMERYKI ŁACIŃSKIEJ

Komitet Polska-Japonia 1919

15 grudnia 2018 roku zawiązał się przy PISnSS Komitet Polska-Japonia 2019. Ideą powstania Komitetu stała się koordynacja inicjatyw instytucji i organizacji, mających na celu uświetnienie obchodów 100. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską i Japonią Polska-Japonia 2019, którego przewodniczącym został prof. Jerzy Malinowski, wiceprzewodniczącą dr Jadwiga Rodowicz-Czechowska, a sekretarzem dr Agnieszka Durda-Dmitruk. W skład Komitetu weszli m.in. przedstawiciele najważniejszych ośrodków: Uniwersytetów Jagiellońskiego, im. Adama Mickiewicza, Mikołaja Kopernika i Warszawskiego, Polsko-Japońskiej Wyższej Szkoły Technik Komputerowych, Akademii Pedagogiki Specjalnej, Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha oraz Muzeum Azji i Pacyfiku.

Zorganizowane zostały konferencje międzynarodowe:

– *Jikihitsu. The Sygnature of the artist. Japanese tradition in contemporary Polish art* (Warszawa, 10-12.06.2029, organizator dr Agnieszka Durda-Dmitruk, APS, PISnSS, SARP). Wynikiem konferencji stał się tom rocznika *World Art Studies 19 Poland-Japan. Contemporary art and artistic relations*. (Dofinansowany z programu „Czasopisma” MKiDN). Konferencji towarzyszyły wystawy i działania teatralne.

– *Collections – Encounters – Inspirations. Reception of Japanese art and crafts in Central and Eastern Europe before the establishment of diplomatic contacts between Poland and Japan in 1919* (Kraków, 27-29.06.2019, organizatorzy: dr Ewa Kamińska, Beata Romanowicz, Aleksandra Görlich, UJ, PISnSS, Muzeum Narodowe w Krakowie). Wynikiem konferencji będzie tom 7 rocznika “Artistic Traditions of non-European Cultures” – *Cultural Bridges: Collections – Encounters – Inspirations. Japanese Art in Central and Eastern Europe till 1919 and beyond* (w redakcji).

W ramach obchodów do Polski został zaproszony przez PISnSS japoński teatr Kuromori Kabuki (z miejscowości Sakata w prefekturze Yamagata) – na występy do Warszawy (Akademia Teatralna, 4.11.2019) i Krakowa (MSiTJ, 6.11.2019).

Odbyła się promocja książki Engelberta Kaempfera *Japonia: spojrzenie na kulturę Tokugawów* (pierwodruk Londyn 1727; PISnSS – Wyd. Tako, Warszawa – Toruń 2018) z udziałem tłumacza i autora opracowania Macieja Tybusa, konsultantki dr Ewy Kamińskiej i redaktorki Grażyny Raj oraz prezentacja projektów Komitetu Polska – Japonia 2019 (MAiP Warszawa, 8.05. 2019).

Sztuka Azji

Wydano t. 8 rocznika „Art of the Orient” – *Art and culture of the East and South Asia*, pod redakcją prof. Bogny Łakomskiej (Wyd. A. Marszałek – PISnSS, Toruń 2019).

Publikacja w serii „Studia i Monografie” t. 29 – Marianna Lis, *Wayang. Jawajski teatr cieni* – pierwsze polskie opracowanie teatru w Indonezji. (PISnSS – Wyd. Tako, Warszawa – Toruń 2019) (Sfinansowana ze środków MNiSW na działalność upowszechniającą naukę).

Wykład dr Sumiyo Okumury (Stambuł), *Velvet and Patronage: The Origin and the Historical Background of Ottoman and Italian Velvets* (Kraków, MSiTJ, 25.11. 2019)

Sztuka Ameryki Środkowej i Południowej

Wydano t. 9 rocznika „Arte de America Latina” – *La muerte y el miedo a ella en la historia, la cultura, el arte y la literatura*, pod red. dr Ewy Kubiak i dr Katarzyny Szoblik (Wyd. A. Marszałek – PISnSS, Toruń 2019).

Wraz z La Campana Sumergida Editorial opublikowano książkę *La Espiritualidad en América Latina* pod red. Adrian Sary Jastrzębskiej & Katarzyny Szoblik.

SZTUKA EUROPY I AMERYKI PÓŁNOCNEJ XX-XXI WIEKU

Sztuka początku XX wieku w Polsce

From Ausgleich to the Holocaust. Ukrainian and Jewish Artists of Lemberg / Lwów / Lviv, red. Sergey R. Kravtsov, Ilia Rodov and Małgorzata Stolarska-Fronia, Grünberg Verlag, Weimar und Rostock 2019 (materiały z konferencji Centrum Historii Miast w Europie Środkowo-Wschodniej we Lwowie, Center for Jewish Art, Hebrew University of Jerusalem, Department of Jewish Art, Bar Ilan University oraz PISnSS, Lwów, listopad 2012).

Konferencja międzynarodowa *Grupa Jung Idysz i żydowska awangarda artystyczna w dwudziestoleciu międzywojennym. Idee – postawy – relacje* (Muzeum Historyczne w Łodzi, PISnSS, Uniwersytet Łódzki, 12-13.06.2019)

Wydanie reprintu *Jung – Idysz / Yung Yiddish 1919* – trzech almanachów grupy pod red. dr Irminy Gadowskiej, Adama Klimczaka i Teresy Śmiechowskiej (Muzeum Miasta Łodzi, PISnSS, Łódź 2019) wraz z zeszytem artykułów.

Publikacja w serii „Źródła do dziejów sztuki”, t. VI: Małgorzata Geron, Jerzy Malinowski, *Manifesty polskiej awangardy artystycznej: Formiści – Bunt – Jung Idysz 1917-1922*, red. Grażyna Raj (PISnSS – Wyd. Tako, Warszawa-Toruń 2019) (Dofinansowanie ze środków MKiDN z Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa).

Promocja książki z serii „Źródła do dziejów sztuki”, t. V: Kira Banasińska, *Autobiografia. Polskie losy na krańcach świata* (PISnSS – Wyd. Tako, Warszawa-Toruń 2018) z dr Małgorzatą Reinhard-Chlandą, tłumaczką i autorką opracowania (Kraków, MSiTJ, 18.02.2019)

Wydanie t. 7 rocznika „Studia z architektury nowoczesnej” – *Z problemów architektury I połowy XX wieku*, pod. red. prof. Joanny Kucharzewskiej.

Zorganizowano VII Konferencję Sztuki Nowoczesnej w Toruniu: Art education & art criticism in Central and Eastern Europe in the 20th and 21st centuries (Katedra Historii Sztuki Nowoczesnej i Pozaeuropejskiej UMK, PISnSS,

organizacja: dr Małgorzata Geron, Toruń 10-12.10. 2019) w związku ze 100-leciem reaktywowania Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, od 1945 na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Publikacja t. 2 (25) rocznika „Dagerotyp. Studia z Historii i Teorii Fotografii” – *Fotografia i władza / Photography and Power*, pod red. Małgorzaty Grąbczewskiej i dr Weroniki Kobylńskiej-Bunsch (wraz ze Stowarzyszeniem Historyków Fotografii i Muzeum Fotografii w Krakowie).

Sztuka światowa XX wieku

Wydano t. 27 serii „Studia i Monografie” – Maciej Gugała, *Eksperymenty Davida Hockneya*, (PISnSŚ – Wyd. Tako, Warszawa – Toruń 2019).

Promocja książki dr Macieja Gugały, *Eksperymenty Davida Hockneya* odbyła się 12.12. 2019 (PISnSŚ).

Ukazała się jako t. 31 serii „Studia i Monografie” praca Kajetana Gizińskiego i Tomasza Dziwickiego, *Studia o Wasiliju Kandinskim i grupie Der Blaue Reiter* (PISnSŚ – Wyd. Tako, Warszawa – Toruń 2019) (Sfinansowana ze środków MNiSW na działalność upowszechniającą naukę).

Ukazał się t. 7 rocznika „Sztuka Europy Wschodniej / Искусство Восточной Европы / The Art of Eastern Europe” – *Sztuka ukraińska XX wieku i polsko-ukraińskie związki artystyczne / Украинские искусство XX века и польско-украинские художественные связи / 20th century Ukrainian Art and Polish-Ukrainian artistic relations*, pod red. prof. Jerzego Malinowskiego, Agnieszki Pospiszil i Ewy Sulek. Obszerny tom liczący 31 tekstów zawiera charakterystykę podstawowych problemów współczesnej sztuki ukraińskiej. (Publikacja finansowana przez MNiSW ze środków na działalność upowszechniającą naukę).

Odbył się wykład dr. Filipa Pręgowskiego *Estetyka wzniosłości we współczesnym malarstwie amerykańskim* (Toruń, Wydział Sztuk Pięknych UMK, 22.01.2019)

Sztuka polska po 1945

Opublikowano t. 14 rocznika „Pamiętnik Sztuk Pięknych” – *Sztuka polska na Ziemiach Zachodnich i Północnych od 1981 roku do współczesności*, pod red. Anny Markowskiej i Reginy Kulig-Posłuszny. Zawiera on materiały z drugiej części konferencji, która odbyła się 21-22.11. 2016 we Wrocławiu (Muzeum Architektury). Pierwsza jej część *Sztuka polska na Ziemiach Zachodnich i Północnych 1945-1991*, zorganizowana w 2015 roku, ukazała się w t. 11 rocznika z 2016 roku.

W serii „Sztuka i Historia” ukazał się t. 3 – Anna Dzierżyc-Horniak, *Początki są zawsze najważniejsze... Geneza i działalność Galerii Foksal. Teksty programowe, wystawy, wydarzenia, artyści 1955-1970* (PISnSS – Wyd. Tako, Warszawa-Toruń 2019) (Publikacja finansowana przez MNiSW ze środków na działalność upowszechniającą naukę).

Wydano monografię: Beata Kłoczek Di Biasio, *Mitoraj. A dialog between art and history*. Foreword by Sir George Jacobescu. Translated into English by Marcin Turski. Cover design Rafał Ołbiński (PISnSS - Wyd. Tako, Warsaw-London 2019).

Do wydawnictw Instytutu włączono pracę dr Doroty Grubby-Thiede *Společné kontexty współczesnej rzeźby i sztuki multimedialnej. Studia nad sztuką polską i powszechną*, PISnSS, Warszawa 2019.

Słownik polskich artystów polskich na obczyźnie od XIX do XXI wieku

Kontynuowano prace nad projektem zaplanowanym przez PISnSS jako *Słownik artystów polskich na obczyźnie*, we współpracy z Narodowym

Instytutem Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą „POLONIKA”, który finansuje badania.

Przygotowywano biogramy artystów polskich w Wielkiej Brytanii (prof. Jan Wiktor Sienkiewicz, dr Monika Szczygieł-Gajewska, mgr Ewa Sobczyk), Francji (prof. Katarzyna Kulpińska, dr Magdalena Sawczuk) i Kanadzie (dr Katarzyna Szrodt) w XX wieku, a zwłaszcza od 1945 do 1989 roku.

Do końca 2019 roku zostało opracowanych ponad 120 biogramów, które wchodziły do trzech oddzielnych tomów Słownika: Tom 1. *Słownik polskich artystów plastyków w Wielkiej Brytanii w XX wieku*; Tom 2. *Słownik polskich artystów plastyków we Francji w XX wieku*; Tom 3. *Słownik polskich artystów plastyków w Kanadzie*. Przewidziane są dwie formy publikacji opracowania: 1. na specjalnej platformie internetowej; 2. w formie drukowanej. Projekt wpisuje się w szereg przedsięwzięć badawczo-naukowych i publikacyjnych z zakresu polskiego dziedzictwa kulturowego na emigracji, prowadzonych od kilku lat przez PISnSŚ.

INNE INFORMACJE

Nominacje

Prof. Jerzy Malinowski i prof. arch. Jerzy Uścińowicz zostali wybrani na członków honorowych Rosyjskiej Akademii Sztuki w Moskwie. Uroczystość odbyła się w siedzibie Akademii 22.05.2019.

Albumy Johanna Heinricha Müntza

Przedmiotem naszego zainteresowania i przygotowywanej publikacji, są trzy albumy, zatytułowane kolejno *Voyages pittoresques par la Pologne* i *Vues de Pologne*, zawierające ponad 200 lawowanych rysunków piórem i barwnych akwarel Johanna Heinricha Müntza (1727-1798). Tworzą jedną całość i związane są ściśle z pobytem J.H. Müntza w Rzeczypospolitej w latach 1780-1784 i z jego podróżami po jej ówczesnych ziemiach wschodnich i południowych. Jeden z tych albumów przechowywany jest w zbiorach Gabinetu Rycin BUW, zaś dwa w Muzeum Historycznym w Moskwie.

Pochodzenie i dzieje tych albumów jest osobnym, ciekawym tematem, lecz to zbyt obszerna historia, aby ją tu opowiadać.

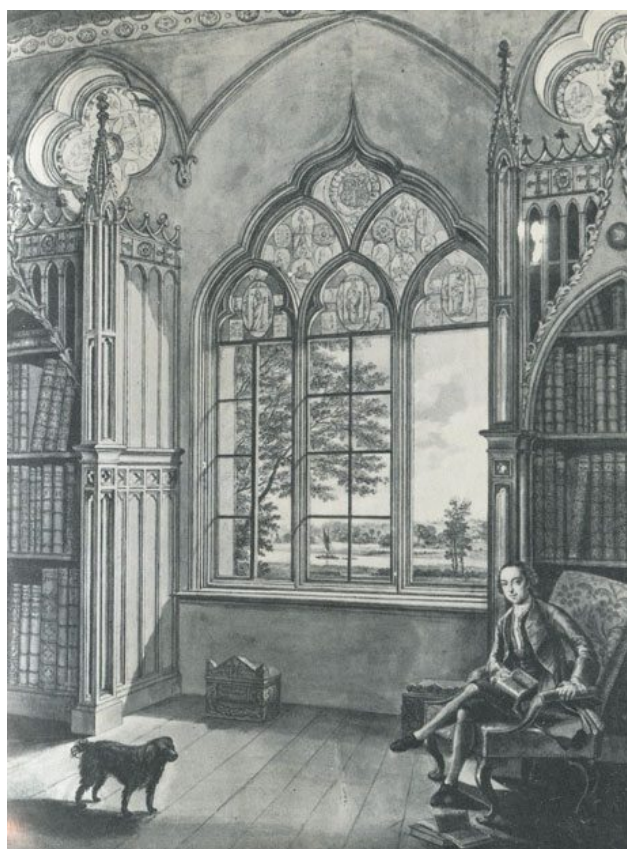
Johann Heinrich Müntz pochodził z Alzacji, był wojskowym-inżynierem, służył w szwajcarskim regimencie w armii francuskiej, był także architektem i malarzem pejzażystą, członkiem gildii w rodzinnej Miluzie, „człkiem nie bez talentu”, jak go później ocenił król Stanisław August. Był wszechstronnie wykształcony i ocytany, niezwykle ciekawy świata, miał wiele różnorodnych zainteresowań.

Podróżował do Hiszpanii, Włoch, Jerozolimy i Grecji. Pisał o malarstwie enkaustycznym, architekturze gotyckiej, o teorii kształtu waz antycznych, o trawieniu akwafort i o utrwalaniu rysunków, wreszcie o wytapianiu metali kolorowych.

Przed przyjazdem do Polski pracował kilka lat w Anglii, w Strawberry Hill, jako architekt-projektant i malarz, ciesząc się uznaniem swojego mecenasa – Horacego Walpole. Później pracował w Holandii w fabryce porcelany i tamże w hucie srebra i miedzi, jako „inżynier – metalurg”. Swoje prace malarskie wystawiał w Londynie i Amsterdamie. Z Holandii przeniósł się do Polski. Po wyjeździe stąd osiadł w Niemczech, w Kassel i tam zmarł w 1798 r.

J.H. Müntz, Strawberry Hill Twickenham, 1755-1759

J.H. Müntz, Horace Walpole w bibliotece pałacu

Do Rzeczypospolitej sprowadził go na początku 1779 r. podskarbi wielki

litewski Antoni Tyzenhauz, zapewne do którejś ze swoich „metalowych” manufaktur lub jako wykładowcę do grodzieńskiego Korpusu Kadetów. Müntz przyjechał do Grodna w styczniu 1779 r. Po upadku Tyzenhauza w 1780 r., likwidacji wszystkich manufaktur i przeniesieniu Korpusu Kadetów do Wilna, pozostał w Rzeczypospolitej w wojsku,” w służbie polskiego króla” jak pisał, jako major w 2. batalionie Gwardii Pieszej Koronnej. Był w Grodnie członkiem loży wolnomularskiej.

J.H. Müntz, Niedźwiedź pustoszący pasiekę, Gab. Ryc. BUW

O podróżach Müntza z Grodna na ziemie wschodnie i południowe ówczesnej Rzeczypospolitej przesądził jego kontakt z dowódcą Gwardii Pieszej Koronnej - księciem Stanisławem Poniatowskim (1754-1833), bratankiem króla Stanisława Augusta. Książę Stanisław był posiadaczem ogromnych dóbr na tych terenach. Corocznie (1781-1783) jeździł lustrować owe majątki, które usiłował aktywizować gospodarczo. Realizował również zlecane mu przez króla misje dyplomatyczne czy handlowe.

J.H. Müntz, Widok zamku w Olesku, Gab. Rycin BUW

J.H. Müntz, Bohusław nad Rosią, Gab. Rycin BUW

Müntz był jedną z osób towarzyszących księciu w tych podróżach i pełnił rolę współpracownika „do wszystkiego”: np. zakładał winnice i plantacje tytoniu na Ukrainie, projektował dom dla księcia w Chersoniu i budował dla

niego dwór w Korsuniu. Malarski obraz przemierzanych krain nie był zadaniem ani celem tych podróży, był wyłącznie inicjatywą Müntza. Były to podróże można powiedzieć „służbowe”, które ciekawość, pasja i artystyczny temperament majora-artysty przekształciły w „podróże malownicze” („Voyages pittoresques”), jak nazwał je później. Wówczas powstał ten zespół prac, zawarty w trzech omawianych albumach. A moda na „Voyages pittoresques” dopiero zaczynała się wtedy w Europie.

J.H. Müntz, Kamieniec Podolski: widok obwarowań z basztą i mostem nad Smotryczem, Gab. Rycin BUW

Müntz malował wcześniej zarówno pejzaże arkadyjskie z elementami ruin czy posągów antycznych, jak i realistyczne widoki „z natury” - znanych mu okolic, parków i budowli. Znaczenie jego rysunków z pobytu i podróży po dawnej Rzeczypospolitej, najzupełniej wiernych naturze, polega na prekursorskim charakterze tematu. Nikt wcześniej nie rysował krajobrazów tych okolic. Müntza nie interesowały większe miasta, które znał, nie rysował Gdańska, Warszawy, Krakowa czy Lublina. Natomiast pokazał po raz pierwszy ruiny zamku w Kazimierzu nad Wisłą, zamków w Chęcinach i

J.H. Müntz, Raszków nad Dniestrem, Gab. Rycin BUW

J.H. Müntz, Steblów nad Rosią, Gab. Rycin BUW

Rydomlu, rysował fortyfikacje Kamieńca Podolskiego i wnętrza kopalni soli w Wieliczce, ale przede wszystkim, obok widoków z Polski centralnej,

pozostawił obraz rozległych ziem obecnej Litwy, Białorusi,

J.H. Müntz, Widok Dniepru pod Kaniowem, Gab. Rycin BUW

J.H. Müntz, Cerkiew Uspieńska i cerkiewka bazylianów w Kaniowie,
Gab. Rycin BUW

Ukrainy i Mołdawii. Rysował Puszczę Białowieską, bagna pińskie, lessowe

jary, skaliste wąwozy nad Dnieprem, stepy podolskie, porohy na Dnieprze, wreszcie wioski, osiedla, chutory i miasteczka, karczmy i młyny, pływające mosty, kurhany i komory celne, chaty i zagrody, studnie na stepie, czy uprawy lnu i arbuzów. Był wyraźnie zafascynowany nieznanym mu wcześniej światem.

J.H. Müntz, Próg na Dniestrze pod Jampolem, Gab. Rycin BUW

Dodatkowym, równie istotnym i ważnym walorem artystycznej spuścizny Müntza są jego dzienniki. Na rewersach każdego rysunku zapisał bowiem skrupulatnie fragmenty swojego dziennika podróży (czasem nawet podając numer strony) dotyczące przedstawionej miejscowości. Podaje współrzędne geograficzne, i opis przyrodniczy – budowę geologiczną terenu, minerały, gleby, uprawy, hodowle, opisuje mieszkańców, ich zajęcia, handel (import, eksport, ceny, cła itd.); wreszcie warunki obronności miejsca, jego perspektywy ekonomiczne. Dodaje często uwagi historyczne, oparte zwykle na obszernej, znanej mu literaturze, którą cytuje. Nierzadko podkreśla walory krajobrazu i zachwyca się jego wyjątkowością i urodą.

Dzięki swojej pozycji w bliskim otoczeniu księcia Stanisława

Poniatowskiego stykał się z wieloma znaczącymi osobami ówczesnego świata arystokracji i polityki i z ich otoczeniem. Jako inteligentny i bystry obserwator relacjonuje interesujące rozmowy, również na tematy polityczne i dostrzega wiele zjawisk, które determinują stan i problemy Rzeczypospolitej w tym okresie - pomiędzy pierwszym a drugim rozbiorem. W tych relacjach ujmuje lojalność Müntza w stosunku do ojczyzny jego chlebodawców.

J.H. Müntz, Trypol nad Dnieprem, Gab. Rycin BUW

Johann Heinrich Müntz pozostawał w Rzeczypospolitej krótkie sześć lat, z tego tylko cztery zostawiły ślad w jego znanej obecnie spuściźnie. Jeden z jego albumów (obecnie w Moskwie) znalazł się w latach 60. XIX wieku w rękach Józefa Ignacego Kraszewskiego, który projektował wydanie go w swojej serii *Biblioteka Pamiętników i Podróży po dawnej Polsce*, ale publikacja nie doszła do skutku, zaś w latach 80. i 90. Edward Rulikowski wielokrotnie korzystał z informacji Müntza z tegoż albumu, opracowując hasła dla *Słownika Geograficznego Królestwa Polskiego*.

Publikacja tych materiałów – niezwykłego źródła łączącego ikonografię z tekstem, może wciąż jeszcze dostarczyć wiele interesujących przyczynków do historii Polski stanisławowskiej. Zaś same rysunki – wielka panorama

rozległych i tak odległych dla szwajcarskiego przybysza krain — pokażą pierwszy raz w historii, nieznany wcześniej ich obraz z przeszłości*.

J.H. Müntz, Nienasytec – 7 próg na Dnieprze, Gab. Rycin BUW

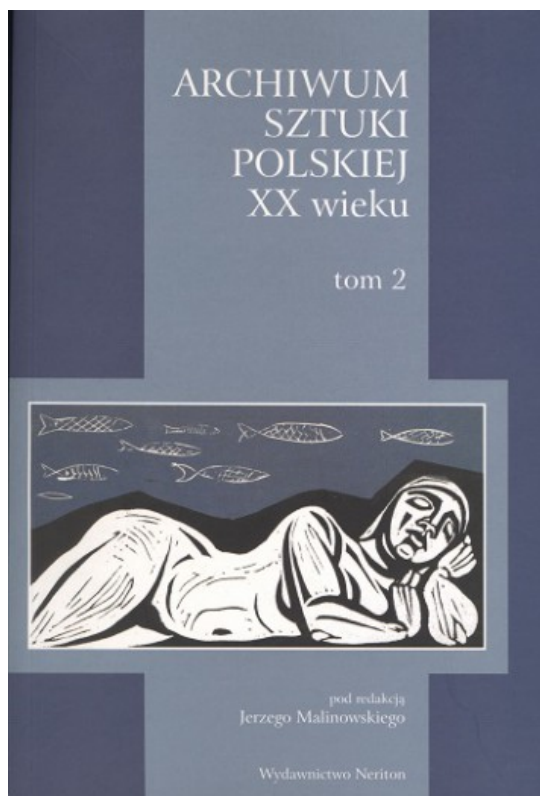
*Album ze zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego opublikowany wcześniej, zob: *Jana Henryka Müntza podróże malownicze po Polsce i Ukrainie (1781-1783)*. Album ze zbiorów Gabinetu Rycin BUW, Oprac. Elżbieta Budzińska, Warszawa 1982. Zob też: Elżbieta Budzińska, *Jan Henryk Müntz w Polsce* [w:] „Ikonotheka. Prace Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego”, nr 16, Warszawa 2003 s.31-56. Obszerna biografia J.H. Müntza zob.: Teresa S. Watts, *The Life and Work of Johann Heinrich Müntz*, diss. 1986, University of Toronto. Ponadto: E. I. Drakochrust, *Al'bom-dniewnik I. G. Mjunca 1781-1783 gg.* [w:] Trudy Gosudarstwiennogo istoriczeskogo muzeja SSSR, Moskwa 1941 , t.14, s.153-187.

**Grafika artystyczna i użytkowa w badaniach
Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata**

Grafika artystyczna i użytkowa (w tym plakat i ilustracja), zarówno w aspekcie historyczno-artystycznym, jak i w perspektywie zachodzących obecnie zjawisk i przemian w obrębie tych dyscyplin, jest przedmiotem zainteresowania zaledwie kilku członkiń Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata. Badania z tego zakresu prowadzone były od 2003 roku, jeszcze w czasie funkcjonowania Stowarzyszenia Sztuki Nowoczesnej w Toruniu,. Najwcześniej zostały podjęte prace badawcze nad szatą graficzną polskich czasopism literacko-artystycznych, których efekty zostały opublikowane w książce Katarzyny Kulpińskiej, *Szata graficzna młodopolskich czasopism literacko-artystycznych* (2005), a wcześniej w artykule (*Ilustracje i winiety w młodopolskich czasopismach literacko-artystycznych - zagadnienia formy*, „Pamiętnik Sztuk Pięknych” 2003, nr 2). Prowadzone w kolejnych latach intensywne badania skoncentrowane były głównie na polskiej grafice artystycznej dwudziestolecia międzywojennego (analizowanej w odniesieniu do grafiki europejskiej i amerykańskiej tworzonej w tym samym czasie) oraz plakacie XX wieku. Celem badań nad polską grafiką w okresie międzywojnia (prowadzonych przez Katarzynę Kulpińską) było odkrycie i zdefiniowanie fenomenu twórczości artystek uprawiających grafikę warsztatową jako nowego obszaru kobiecych doświadczeń. Zwieńczeniem jest publikacja *Matryce, odbitki – ślady kobiet. Polskie graficzki i ich twórczość w dwudziestoleciu międzywojennym* (Toruń 2017). Równolegle powstawały opracowania poświęcone kilku środowiskom graficznym, twórczości grup i poszczególnych artystów uprawiających grafikę warsztatową w XX wieku w Polsce i poza granicami kraju, a także analiza krytyki artystycznej dotyczącej grafiki. Wyniki tych badań opublikowano w kilkudziesięciu artykułach.

Wyd. DiG, Warszawa 2005

Małgorzata Kozłowska, *Życie dłutem wyżłobione. Twórczość Krystyny Wróblewskiej*
Wyd. Neriton 2007

Wśród nich warto wymienić:

- artykuły dotyczące graficznej twórczości Leopolda Lewickiego i innych członków I Grupy Krakowskiej oraz łódzkiej awangardy (m.in. K. Kulpińska, *Brzydota w graficznym reportażu miejskim Leopolda Lewickiego* w: *Szpetne w sztukach pięknych*, red. M. Geron, Kraków 2011; tejsze, *Drzeworyt polskich artystek w dwudziestoleciu międzywojennym* w: *Techniki wypukłodruku w Polsce po 1900 roku*,. red. B. Chojnacka, Bydgoszcz 2011; *Techniki metalowe w twórczości krakowskich artystów dwudziestolecia międzywojennego* w: *Techniki wkłesłodruku w Polsce po 1900 roku*, Bydgoszcz 2013; *Graphics by Leopold Lewicki (1906 – 1973) in Kraków and Lviv Milieus*, w: *The Ukrainian and Jewish Artistic and Architectural Milieus of Lwów / Lviv/ Lemberg, Graphics by Leopold Lewicki (1906–1973) in Cracow and Lviv Milieus* in: *From Ausgleich to the Holocaust. Ukrainian and Jewish Artists of*

Lemberg/Lwów/Lviv, ed. by S. R. Kravtsov, I. Rodov and M. Stolarska-Fronia, Weimar 2019)

- rozdziały w monografiach zbiorowych poświęcone twórczości graficznej Jana Hrynkowskiego, Andrzeja Jurkiewicza, Konrada Srzednickiego, rodzeństwa Marii i Zygmunta Duninów, Wacława Wąsowicza, Wiktorii Goryńskiej, Franciszka Prochaski czy Gracjana Achremowicza i kilkunastu grafików wileńskich

- artykuły dotyczące autoportretu w grafice artystycznej m.in. K. Kulpińskiej *Autoportret artystek w polskiej grafice dwudziestolecia międzywojennego na tle wizerunków własnych graficzek europejskich i amerykańskich z lat 20. i 30. XX w.* (w: *Wielość w jedności: litografia i techniki druku płaskiego w Polsce po 1900 roku*, red. B. Chojnacka, Bydgoszcz 2015).

- publikacje poświęcone twórczości polskich grafików w Paryżu (K. Kulpińska *Polscy graficy w Paryżu lat 20. i 30. XX w.* w: *Sztuka Europy Wschodniej, R. III: Polscy i rosyjscy artyści i architekci w koloniach artystycznych zagranicą i na emigracji politycznej 1815-1990*; red. J. Malinowski, I. Gavrash, Toruń 2015)

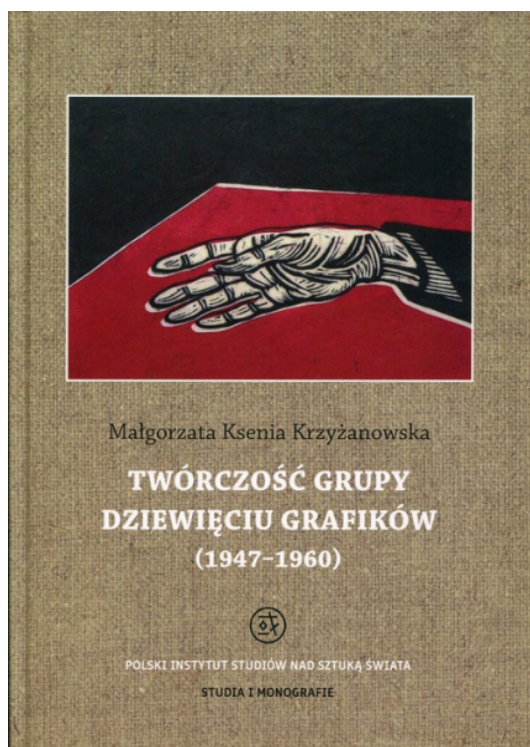
- publikacje poświęcone kształceniu kobiet w zakresie grafiki artystycznej i krytyce artystycznej dotyczącej grafiki m.in.: K. Kulpińskiej „Czarna kreska na białym tle” – drzeworyt radziecki w polskiej krytyce artystycznej lat 30. XX w. i jego oddziaływanie na grafikę polską w: *Sztuka Europy Wschodniej, R. II, 2014 Polska – Rosja. Sztuka i historia*, t. II, pod red. J. Malinowskiego, I. Gavrash, Z. Krasnopolskiej-Wesner, Toruń 2014.

a także artykuł tej samej badaczki na temat chińskiego drzeworytu lat 20.-30. XX w. opublikowany w języku angielskim i chińskim (*International language of woodcut art - Chinese and Polish avant-garde in the 1920s and the 1930s* [w:] *Poland - China. Art and Cultural Heritage*, pod red. J. Wasilewskiej, Kraków 2011; w wersji chińskiej: *International Language of Woodcut Art-Chinese and Polish Avant-Garde in the 1920s and the 1930s*]; 亚迪娜·则马奈克：文集《中国美学》介绍 w: “古今波兰艺术和中波美术交流” (Poland-China: Art and Cultural Heritage) 马丁·雅谷比, 陈淑君 (编者), MARCIN JACOBY & CHEN SHUJUN (eds.) [Szanghaj 2012]

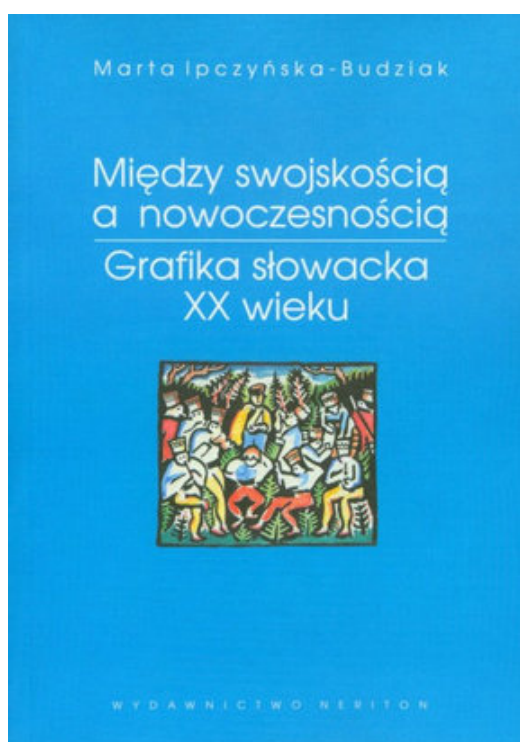
Katarzyna Kulpińska jest także autorką biogramów artystów polskich uprawiających grafikę we Francji po 1945 roku: m.in. Franciszka Prochaski, Felicji Pacanowskiej; twórcy plakatów Michała Batorego; biogramy te zostaną zamieszczone w *Słowniku artystów polskich na obczyźnie*.

Prof. Katarzyna Kulpińska i Florian Zieliński na konferencji Plaster, CSW Toruń 2010

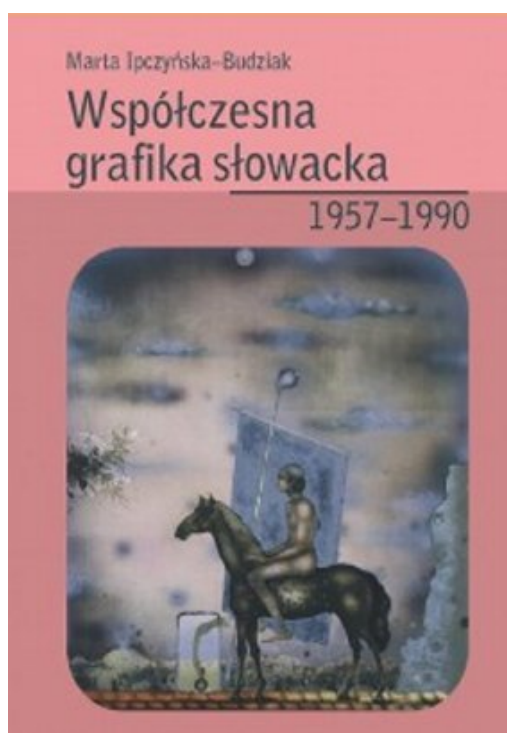

Warszawa-Toruń 2014

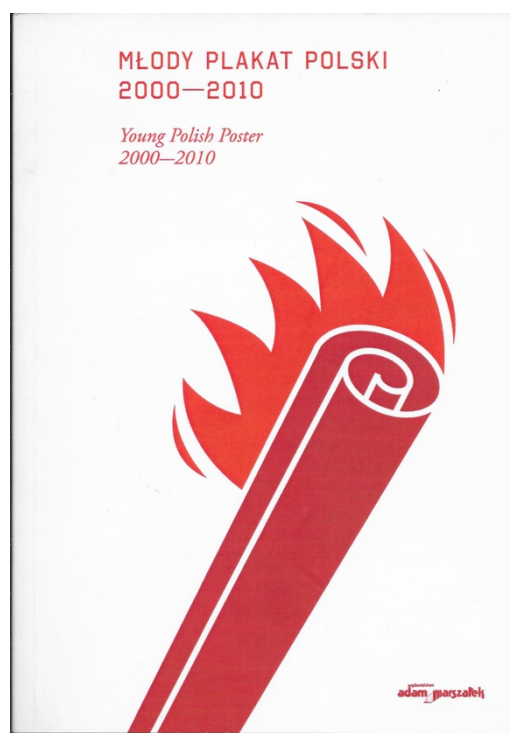

Warszawa 2009

Polską grafiką powojenną zajmuje się Małgorzata (Kozłowska) Krzyżanowska - jej publikacja na temat twórczości graficznej Krystyny Wróblewskiej (*Życie dłutem wyzłobione: twórczość Krystyny Wróblewskiej*) ukazała się w 2007 w serii Archiwum sztuki polskiej XX wieku, natomiast w serii Studia i monografie opublikowała ona w 2014 monografię grupy Dziewięciu Grafików (*Twórczość grupy Dziewięciu Grafików (1947-1960)*). W grafice słowackiej i czeskiej, przed- i powojennej specjalizuje się Marta Ipczyńska-Budziak, która jest autorką książek: *Między swojskością a nowoczesnością - grafika słowacka XX wieku* (2009); oraz *Współczesna grafika słowacka 1957-1990* (2011). Marta Ipczyńska zajmowała się także grafiką czeską, a efektem jej pracy są artykuły, m.in. o grafice symbolistów czeskich w „Pamiętniku Sztuk Pięknych” (*Rysunek i grafika symbolistów czeskich*, 2003, nr 5); o grafice czeskiej awangardy (*Od kubizmu do konstruktywizmu - grafika czeskiej awangardy artystycznej lat dwudziestych*, 2004, nr 6), o ekspresji i naturalizmie w słowackiej grafice artystycznej dwudziestolecia międzywojennego (artykuł w: *Studia o sztuce nowoczesnej t. 3: Szpetne w sztukach pięknych*. 2011).

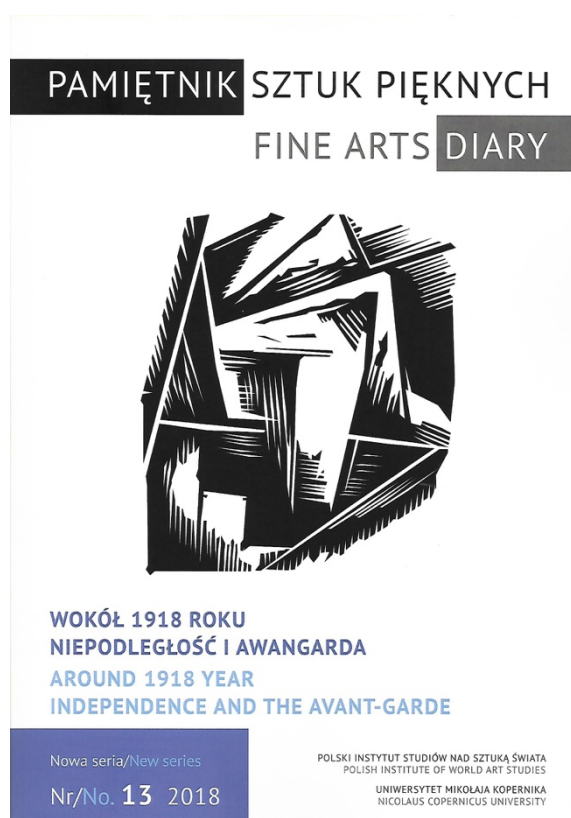
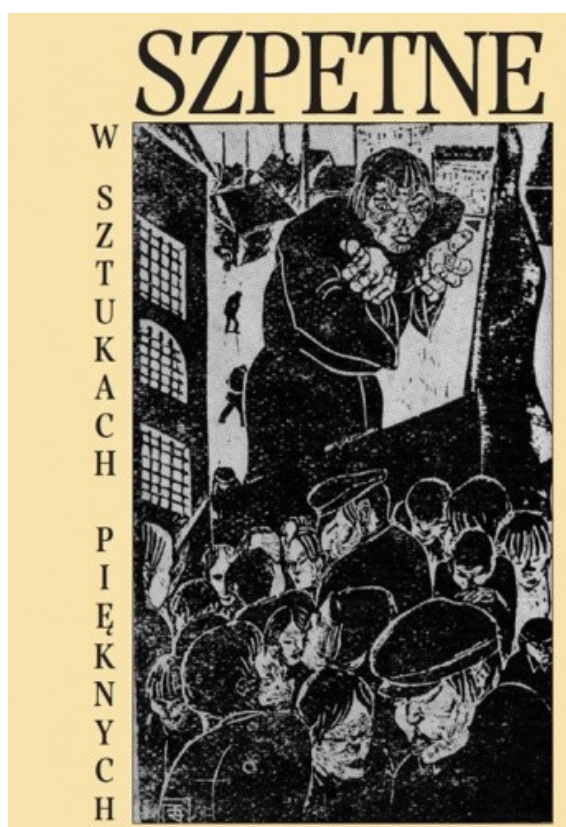

Wyd. DiG, Warszawa 2011

Pod red. K. Kulpińskiej, Toruń 2012

Publikacje z zakresu grafiki użytkowej wydawane są w tematycznych tomach zbiorowych lub w materiałach pokonferencyjnych. Polskiemu plakatowi zostały poświęcone tomy pod redakcją K. Kulpińskiej: w 2009 roku: *Mistrzowie i adepci polskiego plakatu*; w 2012 *Młody plakat polski 2000-2010* (tom wydany po konferencji współorganizowanej przez K. Kulpińską w ramach I Międzynarodowego Festiwalu Plakatu i Typografii „Plaster”), a wcześniej pojedynczy numer „Pamiętnika Sztuk Pięknych” z 2004, nr 2 (7) poświęcony wybitnym polskim projektantom.

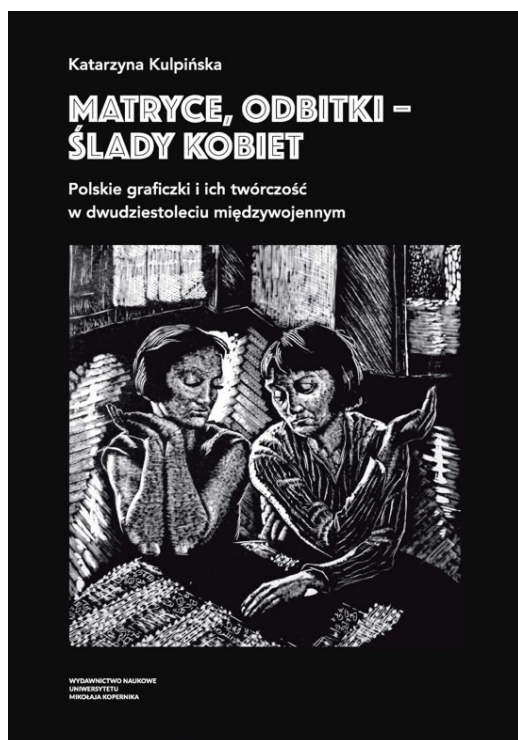
Studia o sztuce nowoczesnej t. 3,

Wyd. Libron, Kraków 2011

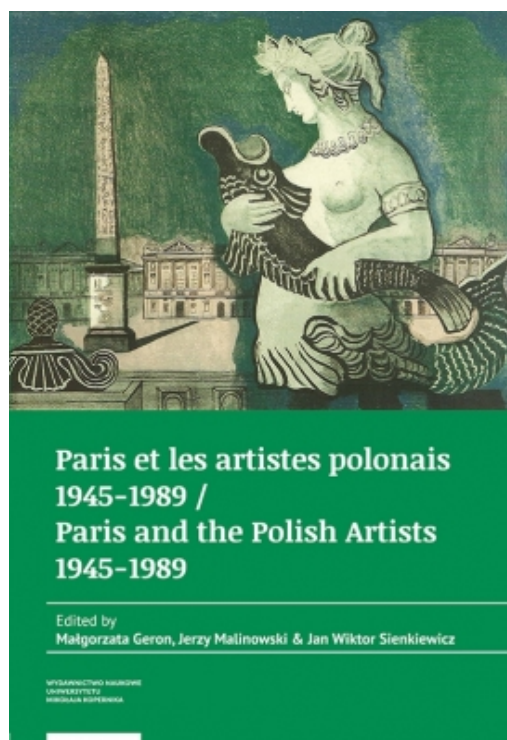
Wszechstronnej analizie w zakresie plakatu i ilustracji została poddana działalność Stefana Norblina; wyniki badań zostały opublikowane w artykułach K. Kulpińskiej: *Przepis na plakat według Stefana Juliusza Norblina* (w: *Pierwsze półwiecze polskiego plakatu 1900-1950*, pod red. P. Rudzińskiego, Lublin 2009); *Sztuka i reklama. Twórczość Stefana Norblina w zakresie grafiki użytkowej* - rozdział w obszernym, dwujęzycznym katalogu: *Stefan Norblin. Artysta wszechstronny* (Stalowa Wola 2011) oraz w artykule Agnieszki Kasprzak dotyczącym ilustratorskiej twórczości Norblina: *Stefan*

Norblin. *Działalność ilustratorska warszawskiego portrecisty* w: *Polskie art déco. Malarstwo i grafika*, MMP, Płock 2019 (warto nadmienić, że badaczka ta jest także autorką artykułów i wykładów dot. innych obszarów działalności Norblina oraz opiekunem artystycznym animacji *Wieczny ogień* z 2028 roku zrealizowanej na podstawie malowideł tego artysty w Indiach). Dorobek artystyczny Norblina znalazł swoją syntezę opracowanym przez K. Kulpińską biogramie artysty w *Allgemeines Künstlerlexicon* (Bd 92, Berlin; Boston: De Gruyter, 2016).

Wśród zagadnień dotyczących współczesnego plakatu dominują opracowania plakatu polskiego i japońskiego; można tu wymienić badania dotyczące tzw. polskiej szkoły plakatu realizacji konkretnych projektantów czy duetów projektowych (np. K. Kulpińska, *Plakaty duetu Górski/Skakun na tle projektów młodego pokolenia* w: *Krzyk ulicy - krzyk pokoleń. Mistrzowie i adepci polskiego plakatu*, Toruń 2009), jak i rozproszone w różnych publikacjach teksty będące wynikiem refleksji na temat kondycji i funkcjonowania współczesnego plakatu - już nie tylko w przestrzeni miasta: druków self-edition, kolekcji prywatnych i muzealnych.

Toruń 2017

Studies on modern art, vol 6,
Toruń 2018

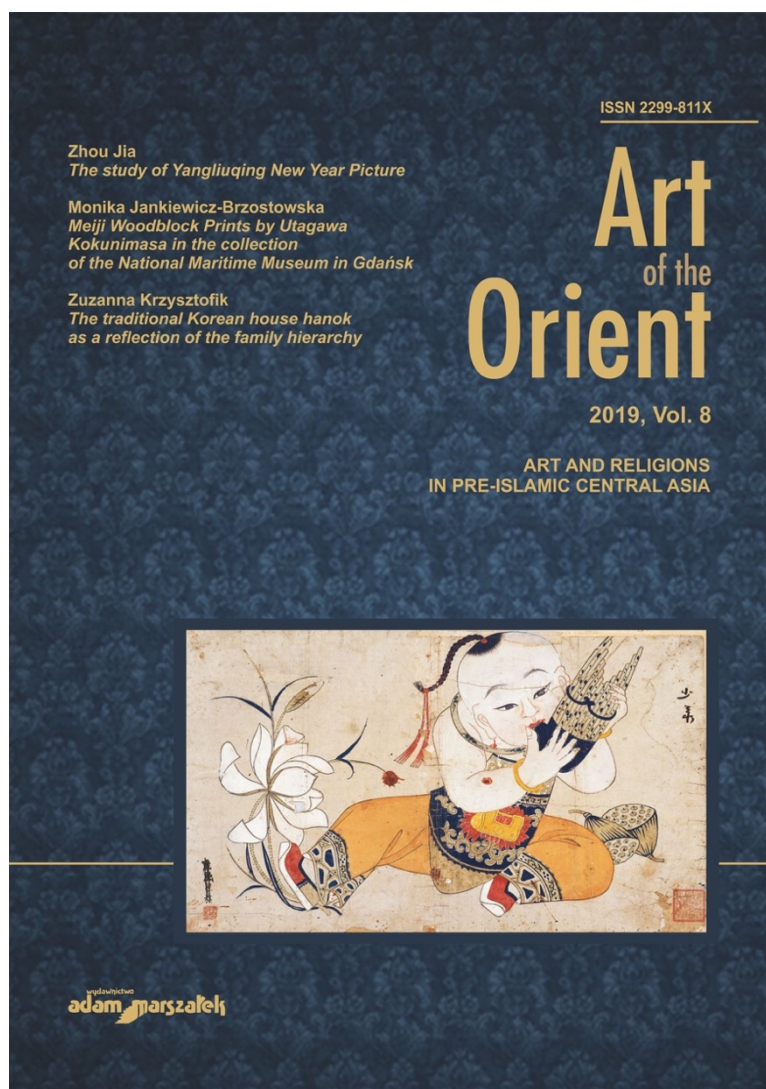
Specyfika współczesnego plakatu japońskiego, wzajemne inspiracje polskich i japońskich projektantów były przedmiotem rozważań w tekście K. Kulpińskiej *Polish and Japanese masters of posters (after 1945) – schools, inspirations, influences* (w: *Art of Japan. Japanisms and Polish-Japanese Art Relations*, 2012); natomiast najnowszy artykuł tej autorki poświęcony został japońskiemu plakatowi pacyfistycznemu i ekologicznemu ze szczególnym uwzględnieniem twórczości U.G. Sato (*Japanese pacifist and ecological posters. U.G. Satō and others*, “Art of the Orient” 2019). Ponadto warto wspomnieć o trwających pracach nad syntezą twórczości polskich twórców plakatów i ilustracji tworzących za granicą; m.in. we Francji, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Kanadzie, USA.

Wyniki badań dotyczące polskiej ilustracji książkowej XX w. zostały zaprezentowane w formie wykładów popularyzatorskich wygłoszonych przez K. Kulpińską i kilku artykułów jej autorstwa. Wyniki wstępnego rozpoznania ilustracji do kilkudziesięciu wydań nowel i poematów Edgara Alana Poe zostały opublikowane w formie artykułu (*Nowy wymiar mrocznej baśni. Groza oswojona – groza spotęgowana w plastycznej interpretacji utworów Edgara Allana Poe*, „Ex Nihilo” 2011, nr 1) - problematyka ta będzie przedmiotem dalszych badań. Wszechstronną analizą współczesnego japońskiego komiksu (a także jego związków z europejską sztuką przełomu XIX i XX w.) zajmuje się od kilkunastu lat Joanna Zaremba-Penk. Opublikowała na ten temat szereg artykułów, także w tomach pokonferencyjnych PISnSS, a ostatnio książkę *Ikonografia mangi. Wpływy tradycji rodzimej i zachodnich twórców na wybranych japońskich artystów mangowych* (Bydgoszcz 2019).

Oddział Toruński PISnSS planuje organizację ogólnopolskiej konferencji poświęconej ilustracji europejskiej i pozaeuropejskiej w listopadzie bieżącego roku.

PUBLIKACJE PISNŚ ZA 2019 ROK

ART OF THE ORIENT

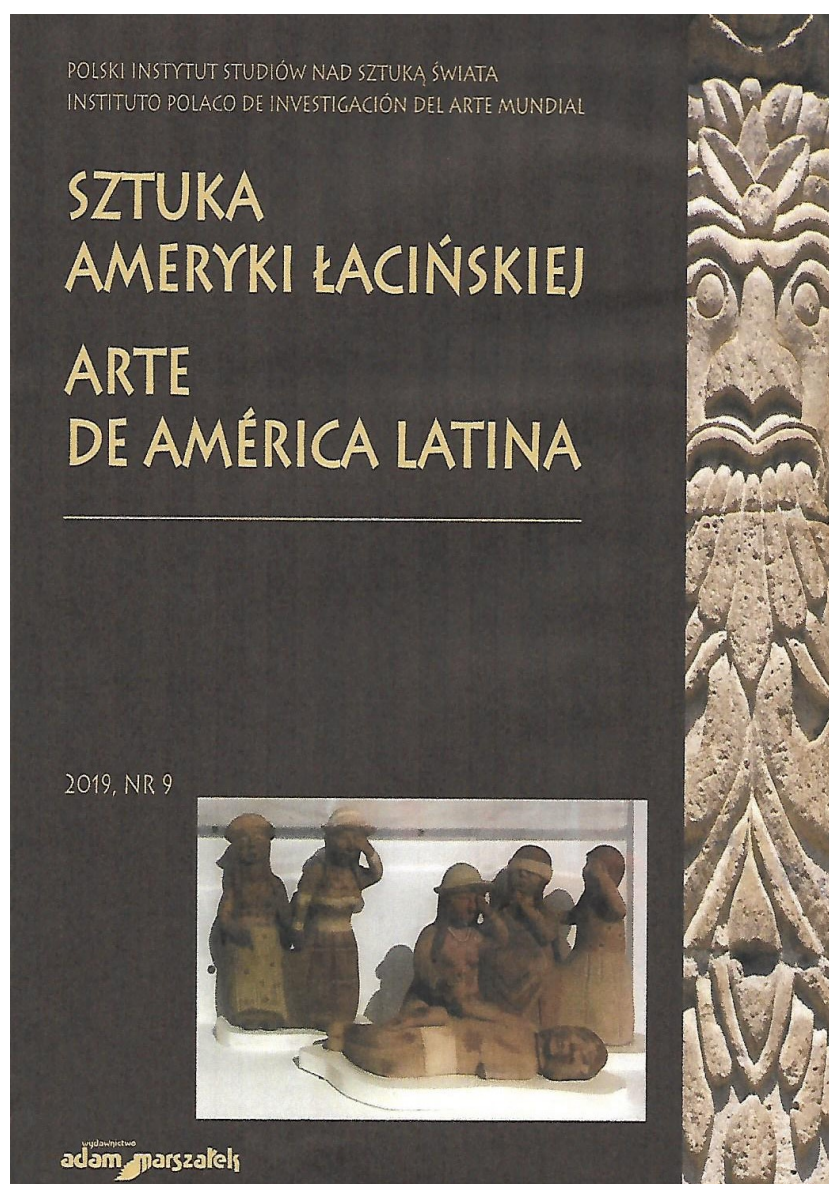
T. 8 – Art and culture of the East and South Asia, ed. by Bogna Łakomska

Contents: Bogna Łakomska, Introduction; Zhou Jia, The study of Yangliuqing New Year Picture; Monika Jankiewicz-Brzostowska, Meiji Woodblock Prints by Utagawa Kokunimasa in the collection of the National Maritime Museum in Gdańsk; Katarzyna Kulpińska, Japanese pacifist and ecological posters U.G. Sato and others; Amelia Macioszek, Negotiating

Appropriation – Later Safavid Adaptations of Chinese Blue-and-white Porcelain; Bogna Łakomska, The significance of Gegu yaolun 格古要論 – a 14th century antiquarian guide for the development of China's knowledge and material culture; Zuzanna Krzysztofik, The traditional Korean house hanok as a reflection of the family hierarchy; Marianna Lis, The Art of Wayang; Joanna Waclawek, Landscape in the light of regaining Independence Reflectionson the relationships between elements of commemorative architecture and Hindu-Buddhist motifs in the art of Central Java.

Polish Institute of World Art Studies & Wydawnictwo Adam Marszałek,
Toruń 2019 ISSN 2299-811X

ARTE DE AMERICA LATINA

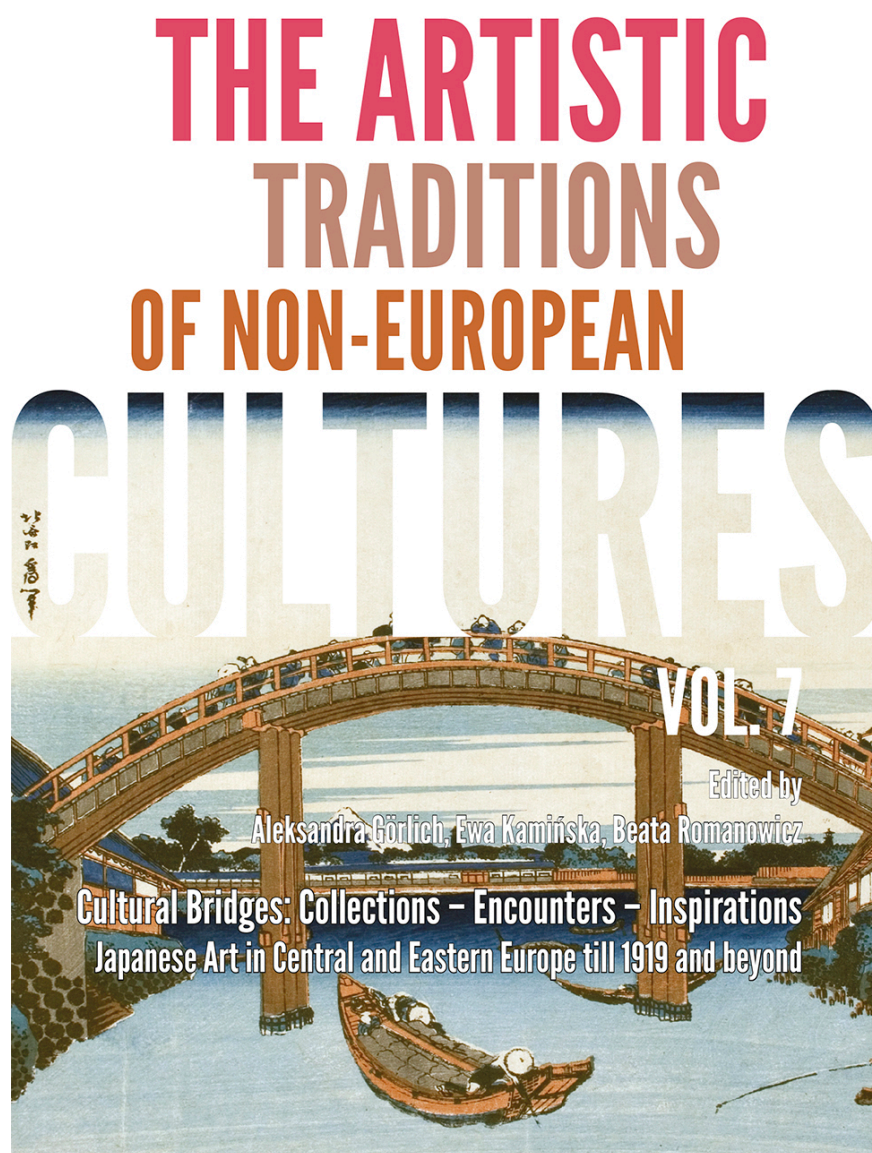
T. 9 - La muerte y el miedo a ella en la historia, la cultura, el arte y la literatura, ed. Ewa Kubiak, Katarzyna Szoblik

Contenido: Prefacio, Ewa Kubiak, Katarzyna Szoblik, La muerte y el miedo a ella en la historia, la cultura, el arte y la literatura; Foreword, Ewa Kubiak, Katarzyna Szoblik, Death and fear of death in history, culture, art and literature; Przedmowa, Ewa Kubiak, Katarzyna Szoblik, Śmierć i strach przed śmiercią w historii, kulturze, sztuce i literaturze;

Katarzyna Szoblik, ¿El canto a San Francisco o las exequias de Sebastián Ramírez de Fuenleal? Una aproximación al llamado Pipilcuicatl o “Canto de niños” del manuscrito de Cantares mexicanos; Elżbieta Jodłowska, Mirosław Mała, La anunciadora azul de la muerte. De las creencias populares de los andes centrales; Ewa Kubiak, Juan Gómez Huacso, La muerte simbólica. El cuadro con la representación de Silencio y Monja Crucificada del Beaterio del Carmen de San Blas en Cusco; Joanna Pietraszczyk-Sękowska, Argentinos, bestias, chaqwa y pishtacos. La experiencia del terror, la crueldad y la muerte en la conciencia colectiva de los serranos en el periodo del conflicto interno en el Perú; Juan Pablo Ortiz Ramos, Vencer el miedo para recuperar la identidad: el conflicto armado en Colombia y la masacre de Bojayá; Edyta Andzel-O'Shanahan, *Mysterium tremendum*: el sacrificio humano como motivo literario en la narrativa latinoamericana contemporánea; Adriana Sara Jastrzębska, *Narconovela colombiana: narrativa de corte thanático*.

Instituto Polaco de Investigación del Arte Mundial & Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2019 ISSN 2299-260X

(THE) ARTISTIC TRADITIONS OF NON-EUROPEAN CULTURES

T. 7 – Cultural Bridges: Collections – Encounters – Inspirations. Japanese Art in Central and Eastern Europe till 1919 and beyond, eds. by Eva Kaminski, Beata Romanowicz, Aleksandra Görlich

Table of contents: Introduction; Collections: Kasuya Akiko, History of Museum in Japan and the character of its collection; Alice Kraemerová, Japanese Arts and Crafts for European Customers; Ralf Čeplak Mencin, The

first Japanese collection in Slovenia; Klara Hrvatin, Japanese collections in Slovenia: Past exhibitions and present developments; Kristine Milere, Japanese Art Collection of the Latvian National Museum of Art; Anna Katarzyna Maleszko, Warsaw collections of Japanese art and their significance in the cultural life of the city; Małgorzata Reinhard Chlanda, About the beginnings of collecting Japanese art in Kraków – by the Technical-Industrial Museum; Beata Romanowicz, Collecting Japanese art in the National Museum in Krakow before 1919; Krzysztof Kalitko, Joanna Kokoć, The unfinished journey. The *hasamibako* from the collection of the National Museum in Poznań; Encounters: Estera Żeromska, The turn of the 19th and 20th centuries and the mosaic of the Polish-Japanese associations (religion, dance, theater, literature, and music); Ewa Kamińska, Feliks Manggha Jasieński – Polish collector of Japanese art and his role in intercultural exchange between Poland and Japan; Aleksandra Görlich, Image of Japan created by Feliks “Manggha” Jasieński in articles published in the 'Miesięcznik Literacki i Artystyczny' and 'Chimera' magazines; Agnese Haijima, Cultural Ties between Japan and Latvia, Historical Perspective and Nowadays: With Focus on Architecture, Interior Design, Landscape Architecture and Art Collections; Inspirations: Łukasz Kossowski, Point of View; Svitlana Rybalko, Japonisme in Ukrainian Art of the late XIX-early XXI centuries; Ivanna Pavelchuk, Reflections on Japonism in the Practice of Ukrainian Colourists of the Art Nouveau Period; Weiss Zofia, On the eroticism of female images in Polish Art Nouveau influenced by Far East and West; Reports: Yumi Segawa, Trends and Perspectives of Digital Collections in Japan; Anna Król, Polish Japonism. Exhibitions of Polish Japonism as Intercultural Dialogue at Manggha Museum.

Polish Institute of World Art Studies & Tako Publishing House, Warszawa –
Toruń 2019 ISSN 2450-5692 ISBN - w redakcji

DAGEROTYP. STUDIA Z HISTORII I TEORII FOTOGRAFII

DAGEROTYP

STUDIA Z HISTORII I TEORII FOTOGRAFII

Nr 2 (26) / 2019

FOTOGRAFIA I WŁADZA

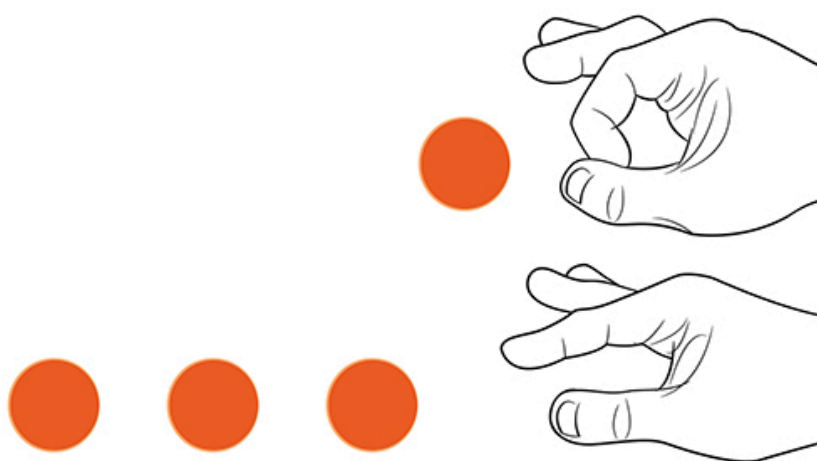
T. 2 (25) - Fotografia i Władza / Photography and Power, pod red.
Małgorzaty Grąbczewskiej i Weroniki Kobylińskiej-Bunsch

Contents: Małgorzata Grąbczewska, Weronika Kobylińska-Bunsch, Photography and Power. Introduction. Studies / Studia: Carla Rosetti, Photography and Power in the Mussolini Era: The case of “La Revista Illustrata del Popolo d’Italia”; Sławomir Magdala, Visual Performances: Light(s) of Reason?; Breezy Taggart, Didactic Diagnoses: Esther Bubley’s

Documentation of State Mental Institutions for Ladies' Home Journal; Christopher Morton, From significant surface to historical presence: photography as a site of social engagement in the museum; Collections / Kolekcje; Sara Romani, Picturing identities: Gathering knowledge, envisioning communities; Joanna Jastrzębska, Między pamiątką, dokumentem a obrazem propagandowym. Kolekcja amatorskiej fotografii żołnierzy niemieckich z ziem polskich w okresie 1939-1944 w zbiorach Muzeum Powstania Warszawskiego; Voices / Głosy; Fabian Röderer, The Power of Photographic Display. Reconstructing UNESCO's Human Rights Exhibition (1949); Alexandra Whittaker, Between Utility and Experiment: The Problem with Classification in Fortunata Obrąpalska's Botanical Photograph; Reviews / Recenzje; Małgorzata Grąbczewska, „Abdon Korzon” Dainiusa Juneviciusa; Varia: Jadwiga Kamola, Symposium Artist Complex. Images of Artists in Photography; Marek Janczyk, Interpretując miasto. Wokół fotograficznego archiwum W. Pentala i H. Makarewicza; Weronika Kobylińska-Bunsch, Bibliografia fotograficzna za 2018 r.

Stowarzyszenie Historyków Fotografii, Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata, Muzeum Fotografii w Krakowie, Warszawa 2019; ISSN 1233-2445
- w redakcji

PAMIĘTNIK SZTUK PIĘKNYCH
FINE ARTS DIARY

SZTUKA POLSKA NA ZIEMIACH ZACHODNICH
I PÓŁNOCNYCH OD 1981 ROKU DO WSPÓŁCZESNOŚCI
POLISH ART IN THE WESTERN AND NORTHERN
TERRITORIES FROM 1981 TILL THE PRESENT

Nowa seria/New series

Nr/No. 14 2019

POLSKI INSTYTUT STUDIÓW NAD SZTUKĄ ŚWIATA
POLISH INSTITUTE OF WORLD ART STUDIES
WYDAWNICTWO TAKO
TAKO PUBLISHING HOUSE

T. 13 - Sztuka polska na Ziemiach Zachodnich i Północnych od 1981 roku do współczesności / Polish art in the Western and Northern Territories from 1981 till the present, Pod redakcją Anny Markowskiej i Reginy Kulig-Posłuszny

Wstęp/Introduction: Anna Markowska, Regina Kulig-Posłuszny, W stronę innej, wielokulturowej tradycji / Towards another, multicultural tradition. I. Artystyczna niezależność i samoorganizacja – kluczowy

artystyczny spadek po PRL-u?/ Artistic autonomy and self-organization – a pivotal artistic legacy of The Polish People's Republic?: Zbigniew Makarewicz, ARYTMIA. O niektórych aspektach artystycznej awantury na Ziemiach Zachodnich i Północnych / Arrhythmia. On some aspects of the whole artistic fuss in the Western and Northern Territories; Dorota Grubba-Thiede, „Zapis równoległy” – przyczynek do badań nad twórczością i pedagogiką Andrzeja Wojciechowskiego oraz Witosława Czerwonki po 1981 r. [artystów wywodzących się z Wrocławia] / “Simultaneous record” – a contribution to the research on the work and pedagogy of Andrzej Wojciechowski and Witosław Czerwonka after 1981 [artists originating from Wrocław]; II. Odzyskiwanie-konstruowanie tożsamości/ Recovering-constructing identity: Wojciech Kozłowski, Sztuka w Zielonej Górze po 1981 roku / Art in Zielona Góra after 1981; Agnieszka Rek-Lipczyńska, Izabela Kozłowska, Przestrzeń pamięci – pamięć przestrzeni. Refleksja nad przestrzeniami symbolicznymi Szczecina w świetle postmodernistycznej transformacji sztuki i architektury / Space of memory – memory of space. Reflection on symbolic spaces of the city of Szczecin in the context of the postmodern transformation of art and architecture; Michał Siekierka, Współczesne miejsca pamięci: pomniki, tablice, mogiły w kontekście upamiętnienia tradycji i kultury Kresów na terenie województwa dolnośląskiego / Contemporary memory places: monuments, plaques, graves in the context of commemorating the traditions and culture of Kresy in Lower Silesia; Anna Zelmańska-Lipnicka, Galeria Koło (1995-2003) – przestrzeń otwarta / Koło Gallery (1995-2003) – open space; III. Przyszłość jako efekt negatywnych skutków ubocznych transformacji / The future as a result of the negative side effects of transformation: Elżbieta Błotnicka-Mazur, Rewitalizacja przestrzeni miasta poprzez sztukę. Przypadek Stoczni Gdańskiej / Revitalisation through art. A Gdansk Shipyard case study: Magdalena Gołaczyńska, Happeningi Pomarańczowej Alternatywy, czyli współczesny karnawał na ulicach Wrocławia / Orange Alternative happenings, or the carnival in Wrocław streets; IV. Demontaż czy redefinicja nowoczesności?/ Dismantlement or redefinition of modernity?: Józef Tarnowski, Przełom postmodernistyczny w architekturze polskiej: odbudowa Starego Miasta w Elblągu /

A post-modern twist in Polish architecture: the rebuilding of Elbląg's Old Town; Krzysztof Stefański, Sky Tower Leszka Czarneckiego, symbol Wrocławia XXI wieku i jego miejsce w sylwetce miasta / Leszek Czarnecki's Sky Tower as a symbol of twenty-first century Wrocław. Its significance in the cityscape; Anna Dzierżyc-Horniak, Eksperyment form przestrzennych w Elblągu – niechciane dziś dziedzictwo PRL-u? / Experiment of spatial forms in Elbląg – the heritage of the Polish People's Republic no longer wanted?; Emilia Kiecko, Międzynarodowa Wystawa Architektury Intencjonalnej Terra-2 / International Exhibition of Intensional Architecture Terra-2; V. Produkcja nowej wiedzy/ Production of new knowledge: Szymon Piotr Kubiak, „[...] już nie mówiąc o sztuce ludów pierwotnych”. Szczecin, kultury pozaeuropejskie i polska kolonizacja „Ziem Odzyskanych” / [...] not to mention the art of primitive peoples'. Szczecin, non-European cultures and Polish colonization of the Recovered Territories, Wiktoria Koziół, Ziemia przeklęta. Trzy wystawy w Centrum Sztuki Współczesnej Kronika w Bytomiu jako przykład strategii instytucjonalnej / The cursed land. Three exhibitions at the Center for Contemporary Art Chronicle in Bytom as an example of institutional strategy; Zbigniew Makarewicz, Niszowe strategie wrocławskiej neoawangardy 1981-2016/ Niche strategies of Wrocław's neo-avant-garde 1981-2016; Magdalena Howorus-Czajka, Iwona Zając i „Cud ciężkiej pracy”, czyli artysta jako homo faber / Iwona Zając and 'Hard Work Miracle' or the artist as homo faber; Elżbieta Kal, Ciało, nieskończoność i koniugacja. O perceptach i afektach twórczości Władysława Jackiewicza, Jacka Mydlarskiego i Romana Gajewskiego / Body, infinity and conjugation. On percepts and affects in the art of Władysław Jackiewicz, Jacek Mydlarski and Roman Gajewski; Zbigniew Mańkowski, Wizualna refleksyjność Kazimierza Nowosielskiego / Visual reflexivity of Kazimierz Nowosielski; VI. Twórcy współczesności swoimi własnymi słowami / Creators of our contemporaneity in their own: O płytkiej rzece i tolerancji, z Bożeną Steinborn, w jej warszawskim mieszkaniu na Stegnach, rozmawia Anna Markowska / Bożena Steinborn (in her Warsaw's apartment) talks to Anna Markowska on a shallow river and tolerance; „Przypatrz się dobrze, bo to

zaraz zniknie”; Z Piotrem Łukaszewiczem rozmawia Anna Markowska "Look carefully, before it all disappears". Piotr Łukaszewicz in an interview with Anna Markowska; Architektura „odzyskana”. Z Ernestem Niemczykiem rozmawia Regina Kulig-Posłuszny / „Recovered” architecture. Ernest Niemczyk in an interview with Regina Kulig-Posłuszny; „Nie lubię zamkniętych systemów”. Ze Stachem Rukszą rozmawia Daria Skok I do not like closed systems. Daria Skok talks to Stach Ruksza.

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata & Wydawnictwo TAKO,
Warszawa- Toruń 2019, ISSN 1730-0215 ISBN 978-83-956228-8-5

SERIES BYZANTINA. STUDIES ON BYZANTINE AND POST-BYZANTINE ART

SERIES BYZANTINA

Studies on Byzantine and Post-Byzantine Art

VOLUME XVII

Warsaw 2019

T. 17 - Ed. by Waldemar Deluga

Contents: Waldemar Deluga, Introduction; Petra Košťálová, Conversion of Polish Armenians and Other „Aghets“ According to Colophons of Simeon Lehatsi; Roksolana Kosiv, Icons from Wola Wyzna and Swiatkowa Mala churches of the Master Yakiv from Rybotycze 1670-1680-s; Beata Biedrońska-Słotowa, Exhibitions of Armenian Art in Poland; Katarzyna Winnicka, Justyna Sprutta, Waldemar Deluga, *Shortes Notes*

Polish Institute of World Art Studies, Cardinal Wyszyński University, University of Ostrava 2019, ISSN 1733-5787

Maciej Gugała

EKSPERYMENTY DAVIDA HOCKNEYA

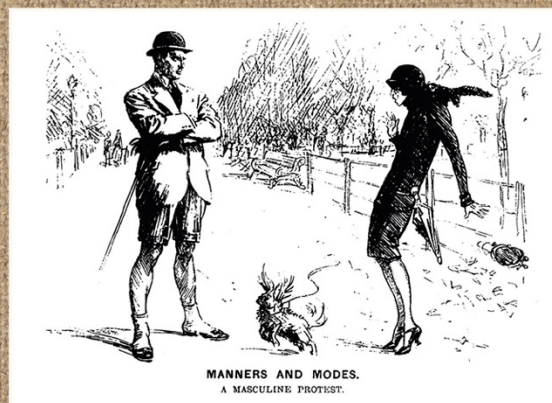

POLSKI INSTYTUT STUDIÓW NAD SZTUKĄ ŚWIATA

STUDIA I MONOGRAFIE

T. 27 – Maciej Gugała, Eksperymenty Davida Hockneya,

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata & Wydawnictwo TAKO, Warszawa –
Toruń 2019 ISBN 978-83-949807-6-4 ; ISBN 978-83-65480-51-4

CO (NIE)PRZYSTOI MĘŻCZYŹNIE? UBIÓR MĘSKI W SZTUCE I KULTURZE

Pod redakcją
Magdaleny Furmanik-Kowalskiej
i Anny Straszewskiej

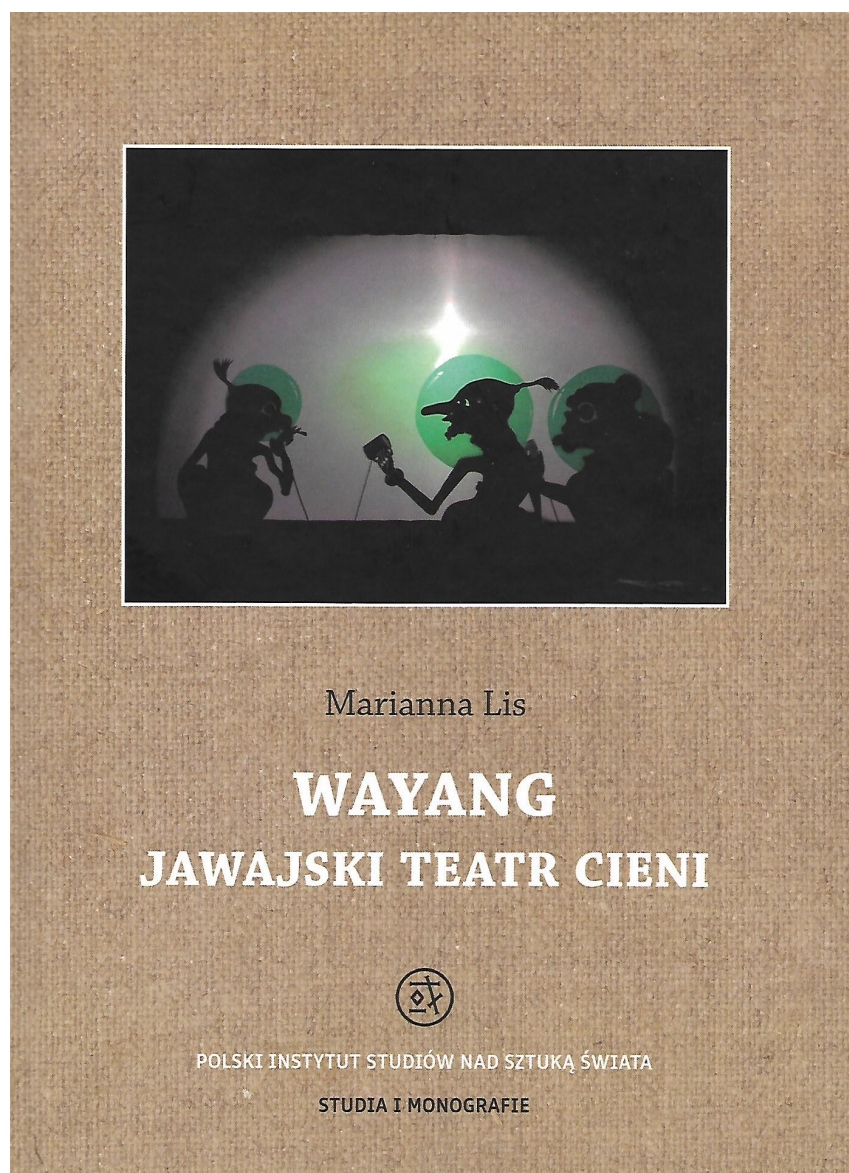
POLSKI INSTYTUT STUDIÓW NAD SZTUKĄ ŚWIATA
STUDIA I MONOGRAFIE

T. 28 – Co (nie)przystoi mężczyźnie. Ubiór męski w sztuce i kulturze,
pod red. Magdaleny Furmanik-Kowalskiej i Anny Straszewskiej

Spis treści: Magdalena Furmanik-Kowalska i Anna Straszewska, „Co (nie)przystoi mężczyźnie”, czyli kilka słów wstępu o stroju męskim w sztuce i kulturze; Część I: Brummell, dantyzm i inne formy autokreacji w modzie męskiej: Anna Antonowicz, Piękny Brummell – męski dandys; Dorota Morawetz, Dandysi i ekstrawaganci, czyli paroksyzmy męskiej elegancji; Anna Domin, Męski gorset – przedmiot uwielbienia czy kpin?

Dziewiętnastowieczny dandys i jego współczesny następca; Joanna Dobkowska, Jak powinien wyglądać poeta? Od abnegacji do dandyzmu; Adam Drozdowski, Walka o nowego gentlemana, Wyzwolony wizerunek mężczyzny, kreowany przez brytyjską Partię Reformy Stroju Męskiego, na tle obowiązujących norm konserwatywnych; Grażyna Bobilewicz, Papuga czy dandys? Image rosyjskiego stilagi w latach 1940-1960 w kontekście społeczno-kulturalnym; Część II: Strój jako element tożsamości: Justyna Majerska-Sznajder, Tymoteusz Król, W cieniu swoich żon, czyli rzecz o wilamowskim stroju męskim; Anna Pawłowska, Afropolitanin – współczesny dandys z Afryki; Część III: Prasa a moda męska: Gabriela Juranek, Przemiany w modzie męskiej i dominującym wzorcu męskości na przykładzie francuskich modowych z lat 1778-1793; Joanna Regina Kowalska, Modny czy nie? Mężczyzna w PRL-u według Barbary Hoff i Janiny Ipohorskiej w latach 1954-1968; Część IV: Strój a wzorce męskości: Agnieszka Narewska, Baletowa moda dla mężczyzn; Eleonora Jedlińska, Maciej Toporowicz versus Bruce Weber. *Obsession for Men* – krytyka fascynacji faszyzmem w fotografii mody męskiej; Anna Dzierżyć-Horniak, Czy mężczyźni marzą o stroju superbohatera? Wzorce męskości osadzone w kulturowym kontekście stroju herosa popkultury.

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata & Wydawnictwo TAKO, Warszawa
– Toruń 2019 ISBN 978-83-949807-4-0

T. 29 – Marianna Lis, Wayang. Jawański teatr cieni

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata & Wydawnictwo TAKO, Warszawa
– Toruń 2019 ISBN 978-83-956228-4-7 (Sfinansowana ze środków MNiSW
na działalność upowszechniającą naukę).

Emilia Ziółkowska-Ganc

ANDRZEJ GOŁOŃSKI (1799–1854)

ARCHITEKT-URZĘDNIK KRÓLESTWA POLSKIEGO

POLSKI INSTYTUT STUDIÓW NAD SZTUKĄ ŚWIATA

STUDIA I MONOGRAFIE

**T. 30 – Emilia Ziółkowska-Ganc, Andrzej Gołoński (1799-1854).
Architekt - urzędnik Królestwa Polskiego**

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata & Wydawnictwo TAKO, Warszawa
– Toruń 2019 ISBN 978-83-956228-6-1 (Sfinansowana ze środków MNiSW
na działalność upowszechniającą naukę).

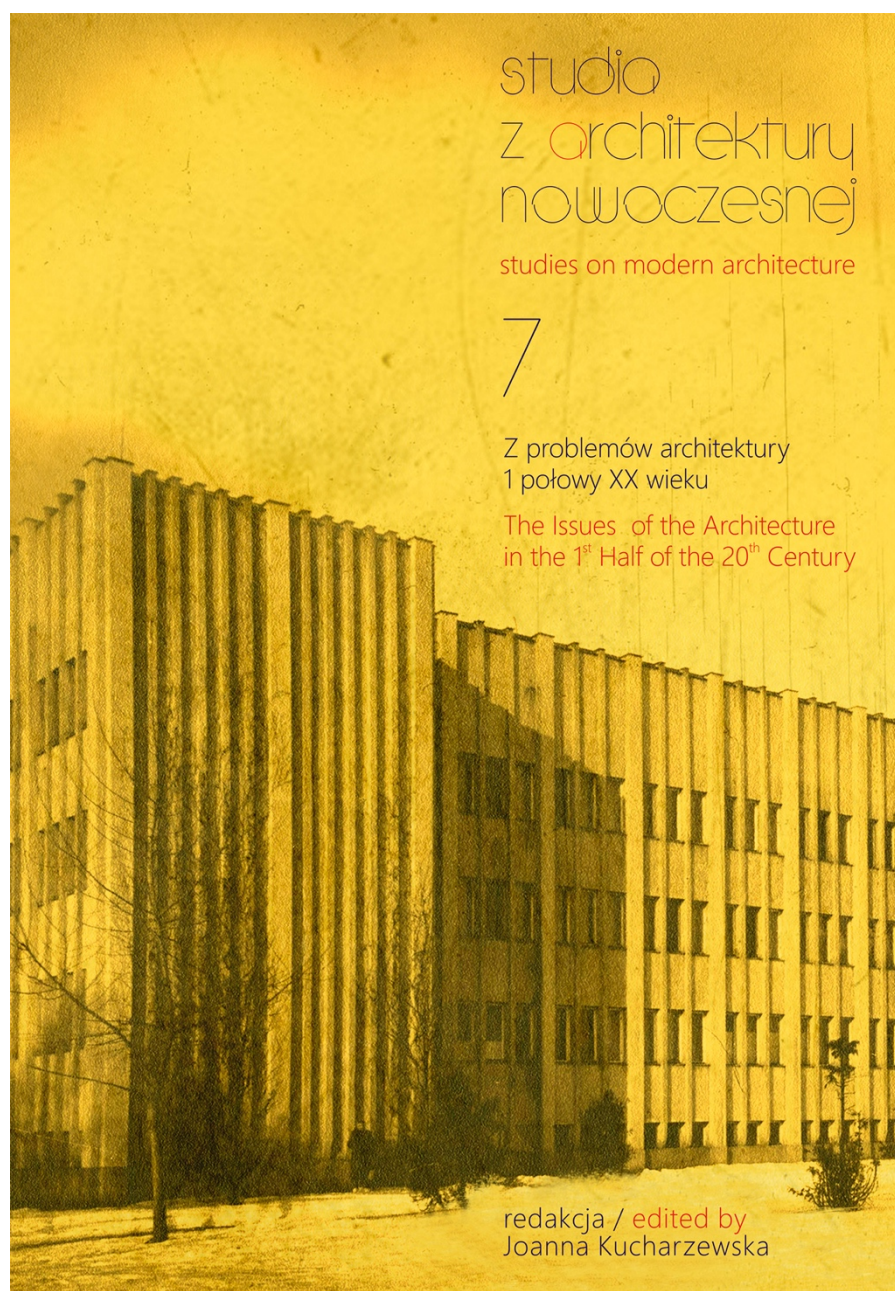

T. 31 – Kajetan Giziński i Tomasz Dziewicki, Studia o Wasiliju Kandinskim i grupie Der Blaue Reiter

Spis treści: Kajetan Giziński, Realizm eschatologiczny rosyjskiego symbolisty Wasilija Kandinskiego; Tomasz Dziewicki, Der Blaue Reiter: totemizm i awangarda.

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata & Wydawnictwo TAKO, Warszawa – Toruń 2019; ISBN 978-83-956228-5-4 (Sfinansowana ze środków MNiSW na działalność upowszechniającą naukę).

STUDIA Z ARCHITEKTURY NOWOCZESNEJ

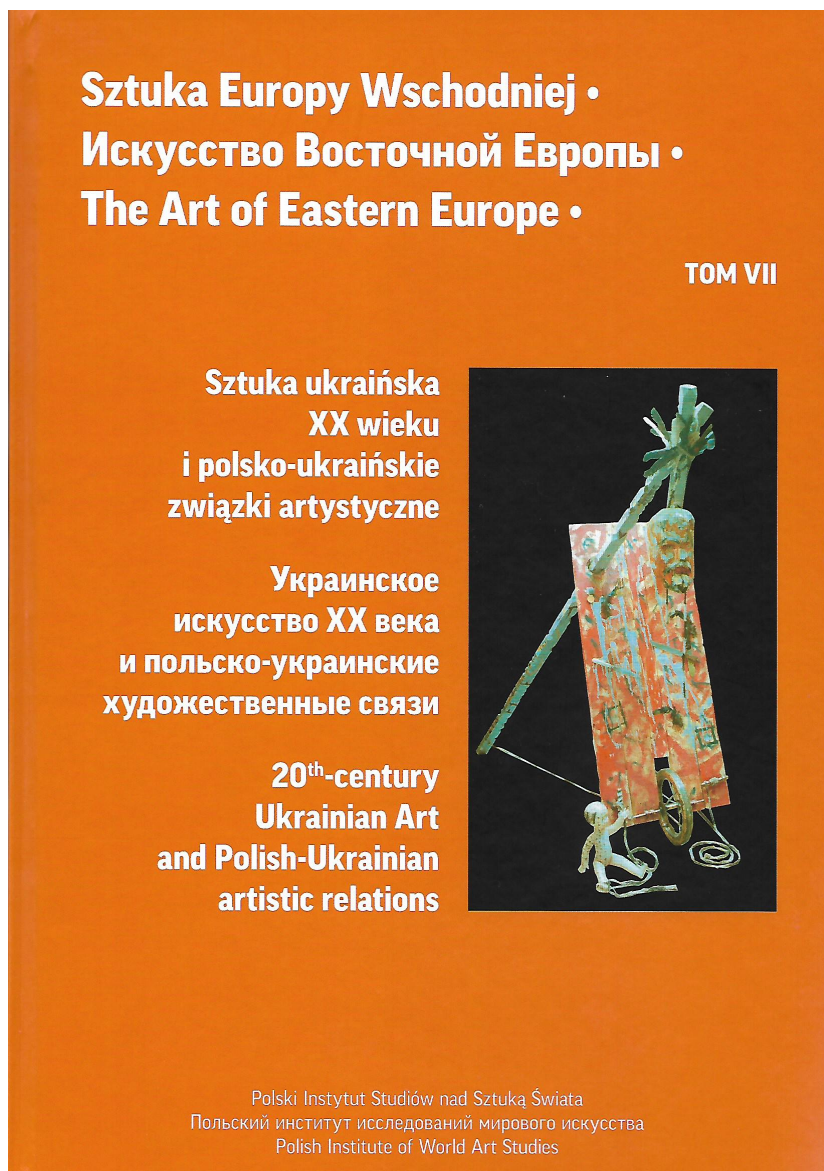

T. 7 - Z problemów architektury 1 połowy XX wieku, pod. red. Joanny Kucharzewskiej

Spis treści: Joanna Kucharzewska, Wstęp; Irina V. Belintseva, Architektura budynków mieszkalnych w centrum Królewca (Königsberga) na początku XX wieku; Karolina Zimna-Kawecka, Krytyczny głos

duchowieństwa wobec współczesnej architektury i sztuki sakralnej w dwudziestoleciu międzywojennym (na przykładzie terenów byłej dzielnicy pruskiej); Grzegorz Grąbczewski, Pałac w Przysieku koło Torunia – historia i teraźniejszość; Tomasz Ziemkiewicz, Gmach Starostwa Krajowego Pomorskiego w Toruniu; Cathrine Luscinski, Historia powstania kościoła pod wezwaniem Notre Dame du Travail w Paryżu (1897-1901)

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata & Wydawnictwo TAKO,
Warszawa-Toruń 2019 ISSN 2084-0713

T. 7 - Sztuka ukraińska XX wieku i polsko-ukraińskie związki artystyczne, pod red. Jerzego Malinowskiego, Agnieszki Pospiszil i Ewy Sułek

Spis treści: Jerzy Malinowski, Od redakcji; Ołeksandr Fedoruk, Ukraińska Państwowa Akademia Sztuki: podstawy kształtowania (1917–1920); Вита

Сусак, Украинское звено в сети европейских авангардов; Myroslava Mudrak, The Sobering Face of the Ukrainian Avant-Garde in the Late 1920s; Iwanna Pawełczuk, Postimpresjonistyczne poszukiwania w twórczości Aleksandra Muraszki w latach 1911–1918; Людмила Соколюк, Михайло Бойчук и Михайло Жук как выпускники краковской Академии изящных искусств и их вклад в развитие украинской художественной культуры XX века; Lubow Żwanko, Artysta Jewgienij Agafonow (1879–1955): wybitny przedstawiciel ukraińskiego malarstwa na emigracji; Татьяна Кара-Васильева, Переписка К. Шимановского и Н. Давыдовой в контексте сотрудничества художников авангарда и народных мастеров украинской вышивки; Olga Lagutenko, The art of Constructivism in Ukraine in the 1920–1930s.; Наталья Урсу, Подольская Мадонна в живописи Александра Грена; Walentyna Mołyń, Jewhen Sahajdaczny w historii sztuki Huculszczyzny: szkic do portretu; Юрий Бирюлёв, Поиски нового украинского национального стиля в архитектуре Львова начала XX века (1900–1914); Witalij Chanko, Dom Ziemstwa w Połtawie – fundamentalne dzieło ukraińskiej architektury secesyjnej XX wieku; Андрей Пучков, Современность Александра Вербицкого: украинский архитектор в первой трети XX века; Andrii Markovskiy, Historical reminiscences in the oeuvre of Dmytro Dyachenko 1910–1930s; Орест Голубец, Художественная среда Львова второй половины XX века; Olga Denysiuk, Kobieta w twórczości Hryhorija Kruka: wspaniałe w tym, co banalne; Halyna Stelmashchuk, Creative activity of Mariya Harasovska-Dachyshyn: Polish and American periods; Oleksii Rohotchenko, Ukrainian textile art of the 1940s through the 1960s: Genre's characteristic subject matter of as a proof of triumph of socialist realism; Глеб Вышеславский, География и особенности украинского нонконформизма; Дарина Якимова и Татьяна Жмурко, Я vs. другой. Феномен поколения «семидесятников» в контексте украинского искусства второй половины XX века; Oleksandra Osadcha, Nadiia Kovalchuk, The Strategies of visual representation of “Homo Sovieticus” (on the material of the Kharkiv School of Photography); Ольга Петрова, Три модели художественного мышления. Творчество Олега Животкова и его сыновей – Сергея и Александра; Оксана Баршинова,

Специфика «картинного» мышления художников украинской Новой волны в контексте искусства 1980-х годов; Ewa Sułek, *Nacprom. W poszukiwaniu piękna narodowych stereotypów*; Zoya A. Chegusova, *Imaginative and Plastic Transformations in Professional Decorative Art of Ukraine in the Age of Globalization*; Юрий Криворучко, *Сакральная архитектура Украины конца XX века*; Kateryna Iakovlenko, *Why There Are Great Women Artists in Ukrainian Art?*; Галина Глеба, *Тело Времени* Харьковская фотографическая группа *Время (1971–1980-е)*; Tetiana Zhmurko and Tatiana Kochubinska, *Through the Roar of Space Cataclysms On Fedir Tetianych's Artistic Practice*; Kateryna Iakovlenko, *The Establishment and Development of the Paris Commune Squat in Kyiv*; Tetiana Zhmurko, *A Few Words About Painting*.

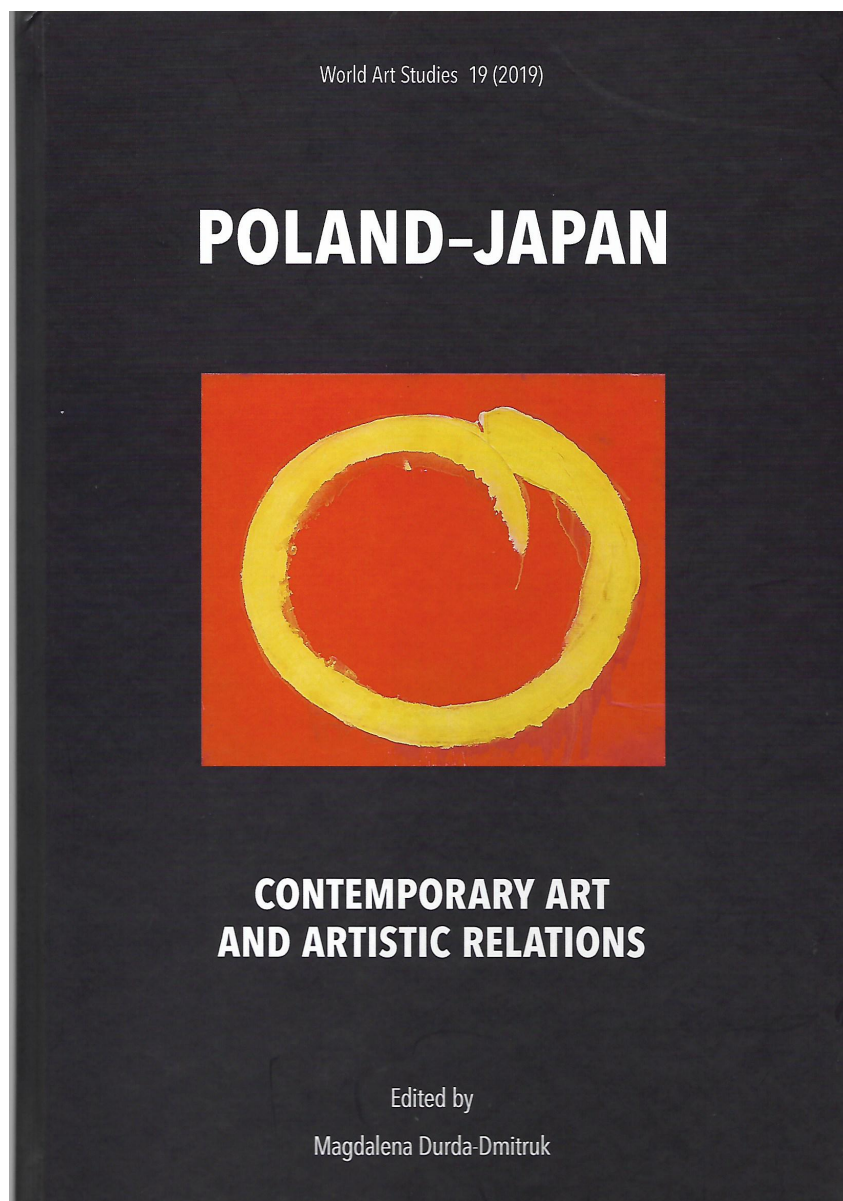
Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata & Wydawnictwo TAKO,
Warszawa-Toruń 2019 ISSN 2353-5709 ISBN 978-83-956228-7-8

(Sfinansowana ze środków MNiSW na działalność upowszechniającą naukę).

**T. 3 – Anna Dzierżyc-Horniak, Początki są zawsze najważniejsze...
Geneza i działalność Galerii Foksal. Teksty programowe, wystawy,
wydarzenia, artyści 1955-1970**

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata & Wydawnictwo TAKO,
Warszawa-Toruń 2019 ; ISBN 978-83-956228-0-9 (pozycja finansowana ze
środków MNiSW na działalność upowszechniającą naukę)

T. 19 – Poland – Japan. Contemporary art and artistic relations. Ed. by Magdalena Durda-Dmitruk

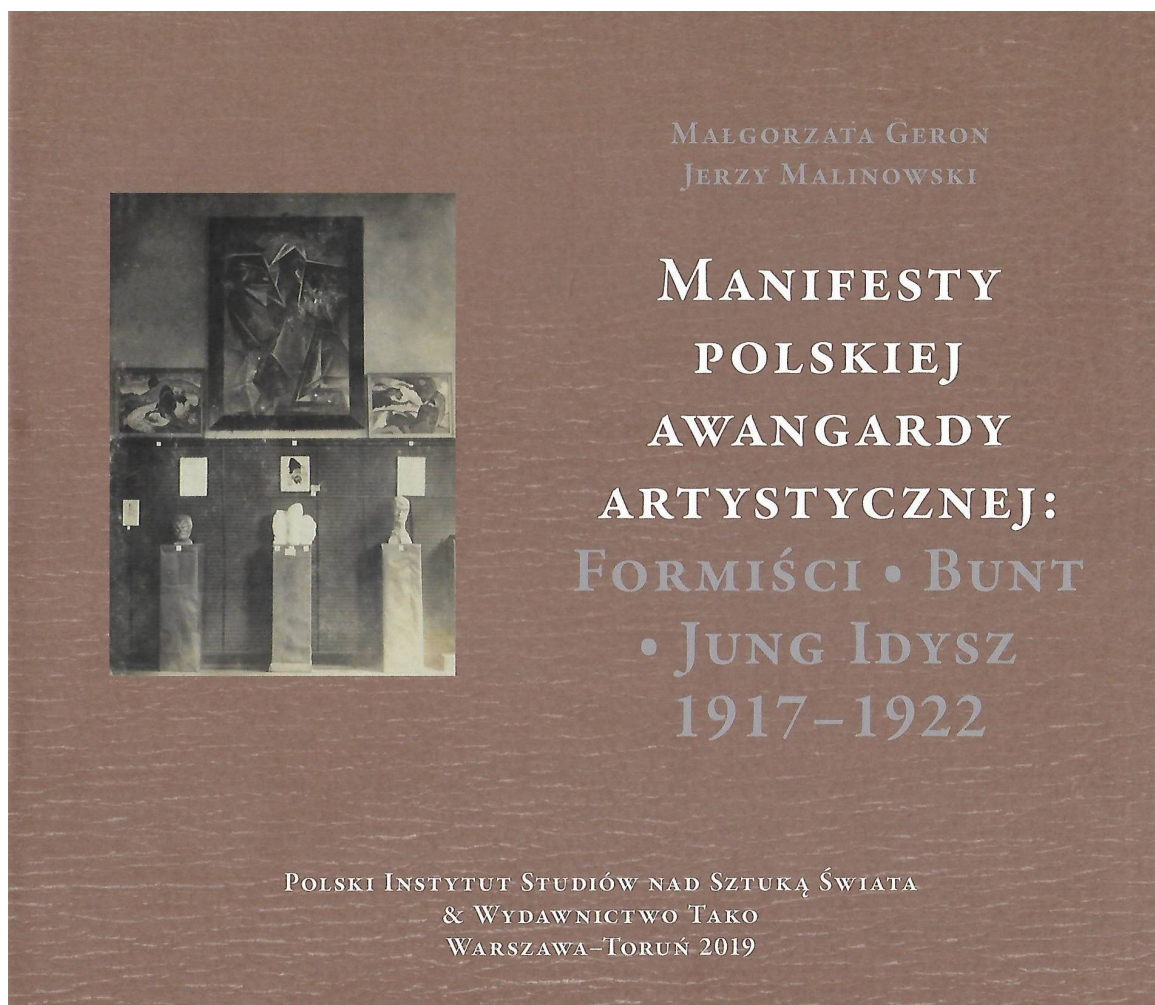
Table of contents: Jerzy Malinowski, The centenary of diplomatic relations between Poland and Japan; Magdalena Durda-Dmitruk, Jikihitsu. The Signature of the Artist; I. Studies: Anna Katarzyna Maleszko, What does the East mean to the West? On our inspirational get-togethers; Shigemi Inaga,

Utsushi and Utsuroi: Imprint and Transience; Yuko Nakama, Nature and humans: Physical reality in Japanese aesthetics. Reconsidering the pictorial spaces of Hokusai and teamLab; Magdalena Janota-Bzowska, Sign of the Artist, the Artistic Sign: The Autonomy of the Artist's Signature; Anna Dzierżyc-Horniak, What one needs is concentration, inner silence, a willingness to listen: Koji Kamoji in Artistic Dialogue with Polish Artists; Joanna Zakrzewska, The Influence of Japanese Calligraphy and Ink Painting on Contemporary Polish Artists; Magdalena Durda-Dmitruk, Fragment of the whole: Traces of Japanese aesthetics in the silk works of selected contemporary Polish artists; Magdalena Furmanik-Kowalska, European fairy tales and kawaii aesthetics in the photography of Ewa Doroszenko; Tomasz Rudomino, The Japanese Avant-garde: from Michel Tapié to GUTAI and Hori Kōsai; Jerzy Uścińowicz, The New Temple of Saint Nicholas of Japan at the Kamennaya Gorka in Minsk, Belarus. The Near Tradition of the Far East; II. Institutions: Radosław Predygiel, The Polish Trail in Okayama: The Polish Art and Science Mission in Japan; Kazuhiro Korenaga, To Connect Region and People through Art; Katarzyna Nowak, Japan's Living National Treasures and their exceptional presence at the Manggha Museum of Japanese Art and Technology; Rina Matsudaira, Inspired by the Classics of East Asia. Searching for a meeting place of narratives and paintings; Akiko Kasuya, Celebration: Between the Aesthetic and the Critical; Yoko Nakata, 20 years of the BIWAKO Biennale; Yasuyuki Saegusa, Artists in residence in Kumamoto Prefecture 2010-2018; III. Artists: Agnieszka Rożnowska, Mono no aware: Memories of Kyushu; Paweł Jasiewicz, Every Timber Has Its Own Sound – Every House Has Its Song; Małgorzata Niespodziewana-Rados, Exercises in Mindfulness: My Japanese Experience in Creative Work; Joanna Stasiak, Immersed in Seeing; Przemysław Radwański, The Artist's Craft as Meditation: Zen Practice and the Creative Process; Elżbieta Banecka, Uncombed from Kyoto; Atsushi Hosoi, A report on the progress, development and background of the work of young Japanese wood sculptors today. And about my own work; Gabriela Morawetz, Permeation / Image and Movement / Collaboration with the Tarinainanika Duet at the Biwako Biennale; Joanna Sitkowska-Bayle, Meetings with Japan: The works of Aliska Lahusen and

Gabriela Morawetz; Magdalena Durda-Dmitruk, A few words after the conference and accompanying events; Programme of the International Conference: Jikihitsu. The Signature of the Artist. The Presence of Japanese Tradition in Contemporary Polish Art; Programme of the Accompanying Events: Jikihitsu. The Signature of the Artist. The Presence of Japanese Tradition in Contemporary Polish Art.

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata & Wydawnictwo TAKO, Warszawa-Toruń 2019 ; ISSN 2543-4624 ISBN 978-956228-9-2 (Pozycja dofinansowana przez MKiDN z programu Czasopisma)

ŹRÓDŁA DO DZIEJÓW SZTUKI / SOURCES FOR ART HISTORY

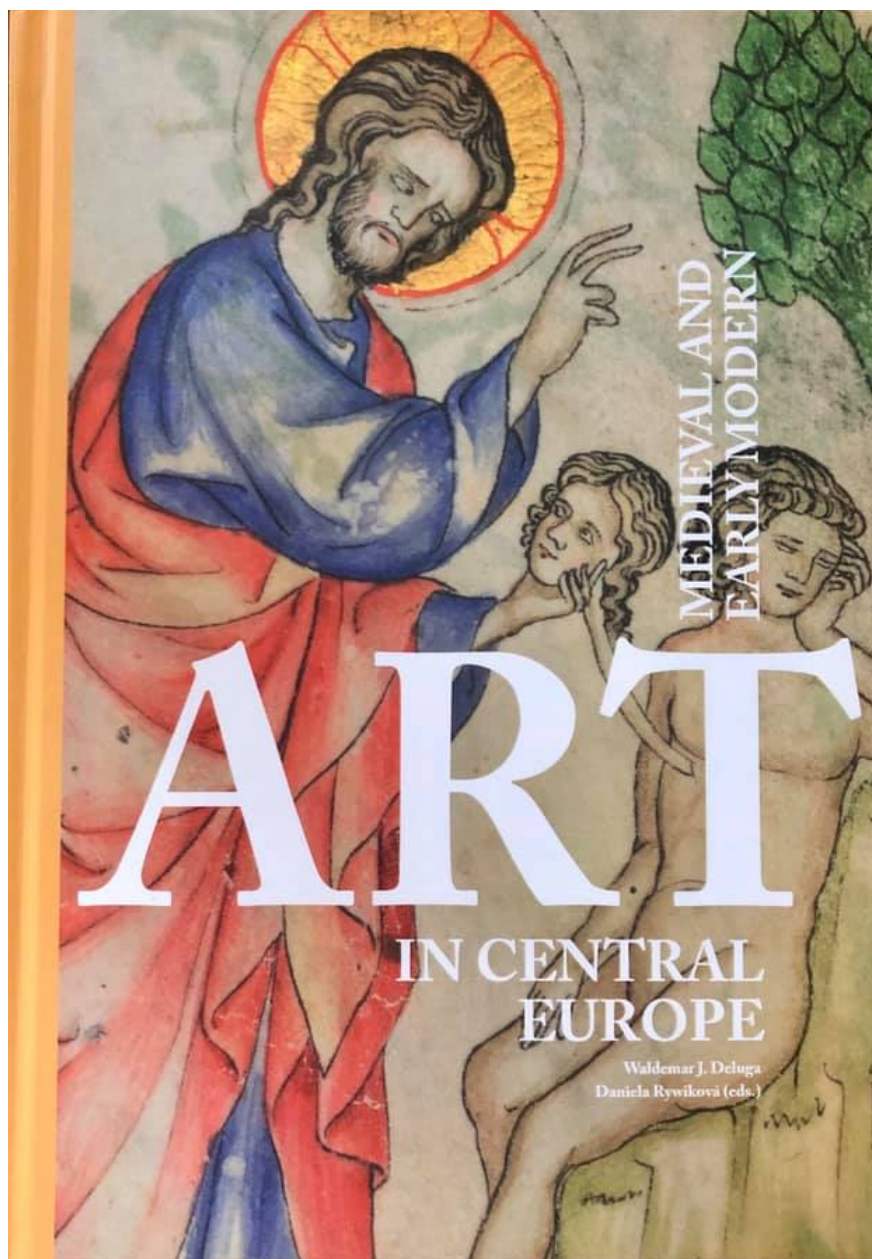

T. VI A – Małgorzata Geron, Jerzy Malinowski, Manifesty polskiej awangardy artystycznej: Formiści – Bunt – Jung Idysz 1917 – 1922, red. Grażyna Raj

Spis treści: Od redakcji (Jerzy Malinowski); Małgorzata Geron, Jerzy Malinowski, Manifesty awangardy; Część I. Małgorzata Geron, Formiści; Część II. Jerzy Malinowski, Bunt; Część III. Jerzy Malinowski, Jung Idysz i żydowskie środowisko artystyczne „nowej sztuki” w Polsce. [Każda część zawiera: Wstęp, Ilustracje, Antologię tekstów].

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata & Wydawnictwo TAKO, Warszawa
– Toruń 2019 ISBN 978-83-65480-37-8 (Pozycja dofinansowana ze środków
MKiDN z Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa)

POZA SERIAMI:

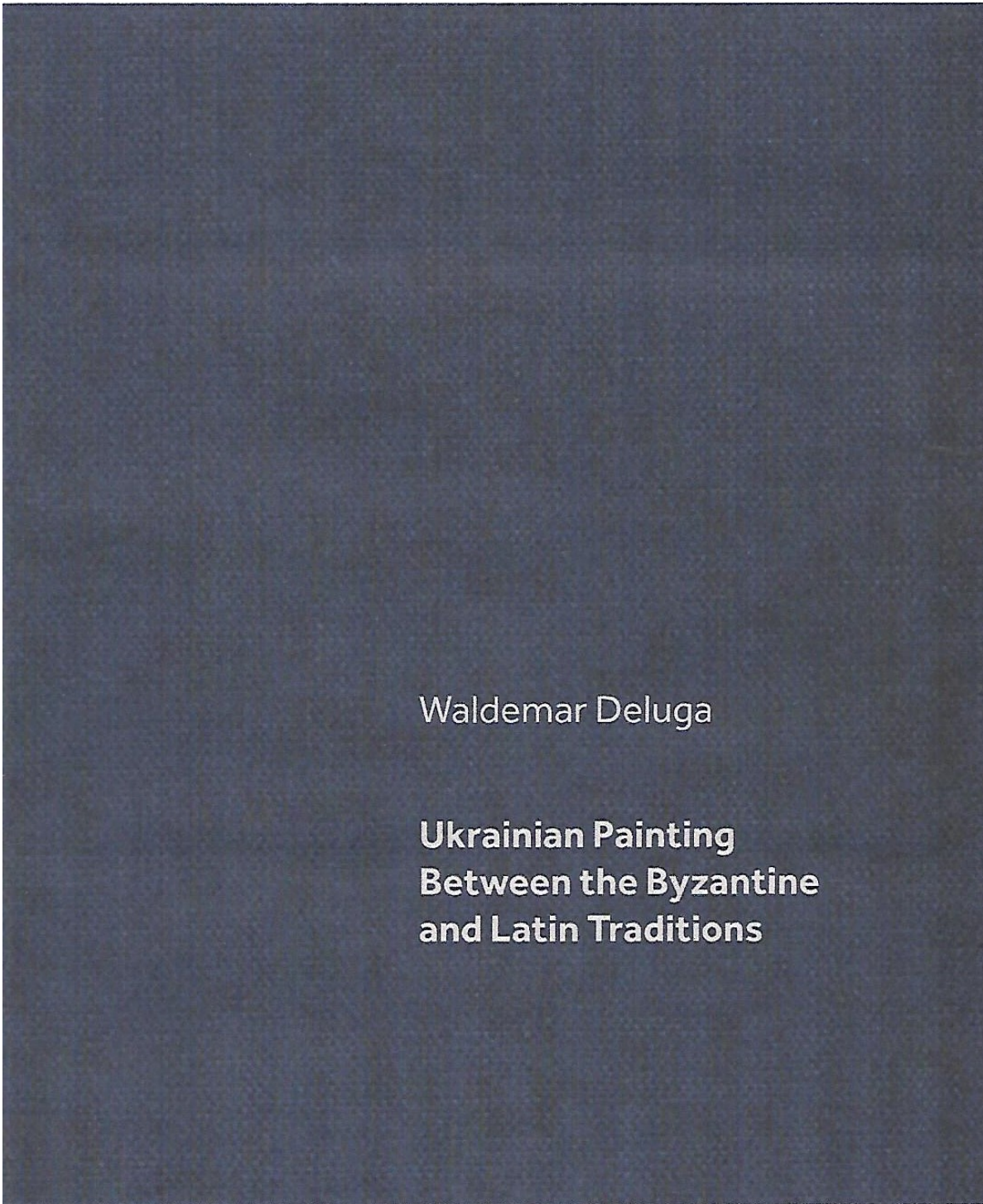

Medieval and early Modern Art in Central Europe, Eds. by Waldemar J. Deluga & Daniela Rywikowa

Contents: Waldemar Deluga, Daniela Rywiková, Introduction. Medieval Art in Central Europe in Outlines; Pavol Černý, Un manuscrit enluminé du

XIIIe siècle à Olomouc ; Hana Runčíková, The Passional of Abbess Cunigunde: Old Theme, New Approaches; Daniela Rywíková, Art and Devotion in the Female Religious Communities of Late Medieval Český Krumlov; Jana Grollová, Czech Reformed Homiletics and its Visual Reflection in 15th and 16th Century Central European Church and Chapel Interiors; Ema Součková, Fabián Pulér: Between the Gothic and the Renaissance; Petr Čehovský, Different Reasons for the use of Gothic and Renaissance Style in Central European Architectural Sculpture between the years 1490-1550; Jennifer Vlček Schurr, "Contemplare in plagam ...:ONTEMPLARE IN PLAGAM... ": "Gaze into the wound..." – New Discoveries relating to the Passional of Abbess Cunegund; Waldemar Deluga, The Art of National Minorities in the former Polish-Lithuanian Commonwealth; Nazar Kozak, Architectural Background as a Message: A Case from the Akathistos Cycle in the Lavriv monastery; Svitlana Olianina, Family Coats of Arms on the Iconostasis: Iconic and Conventional Signs; Teresa Pac, Constructing the Catholic Middle Ages in the Process of the Production of Catholic National Identity in Contemporary Poland.

Polish Institute of World Art Studies & Ostrava University 2019

Waldemar Deluga

**Ukrainian Painting
Between the Byzantine
and Latin Traditions**

Waldemar Deluga, Ukrainian Painting Between the Bizantine and Latin Traditions

Polish Institute of World Art Studies & Ostrava University 2019; ISBN 978-83-949807-9-5

La Campana
Sumergida editorial

POLSKI
INSTYTUT
STUDIÓW
NAD SZTUKĄ
ŚWIATA

LA ESPIRITUALIDAD EN AMÉRICA LATINA

REDACTORAS
ADRIANA SARA JASTRZĘBSKA
KATARZYNA SZOBLIK

La Espiritualidad en América Latina, Adriana Sara Jastrzębska & Katarzyna Szoblik (redactoradas)

Spis treści / Contents: Introducción; Teresa Jaromin, El mito de origen de los incas en las crónicas y su relación con el trabajo; Katarzyna Szoblik, Figuras de memoria en las narraciones nahuas sobre el pasado: el topos de la agencia femenina en la escena política del Centro de México; Ewa Kubiak, Alegoría de la Ley Antigua y de la Ley Nueva – la lectura iconográfica de un cuadro del Museo de San Francisco en La Paz; David Terrazas-Tello, El mito de origen mixteco y la complejidad: Cultura Espiritual en El pensamiento

simbólico-mitológico-mágico; Edyta Andzel-O'shanahan, El mito, el rito y la ficción - Regina – 2 de octubre no se olvida de Antonio Velasco Piña y la función mitopoética de la narrativa moderna; Izabela Laskowska, Sigla y Macondo: pueblos hermanos Los mundos mágicorrealistas de Gabriel García Márquez y Jerzy Pilch; Maja Zawierzeniec, Algunas observaciones sobre la narcoespiritualidad mexicana en el siglo XXI en su contexto sociopolítico; Carlos Dimeo Álvarez, Performance DADA su historia y búsqueda; Marcin Sarna, Ritos de violencia en Roberto Bolaño.

La Campana Sumergida Editorial & Polish Institute of World Arts Studies
Bielsko-Biała 2019 ISBN 978-83-949807-1-9 ISBN 978-83-945211-6-5

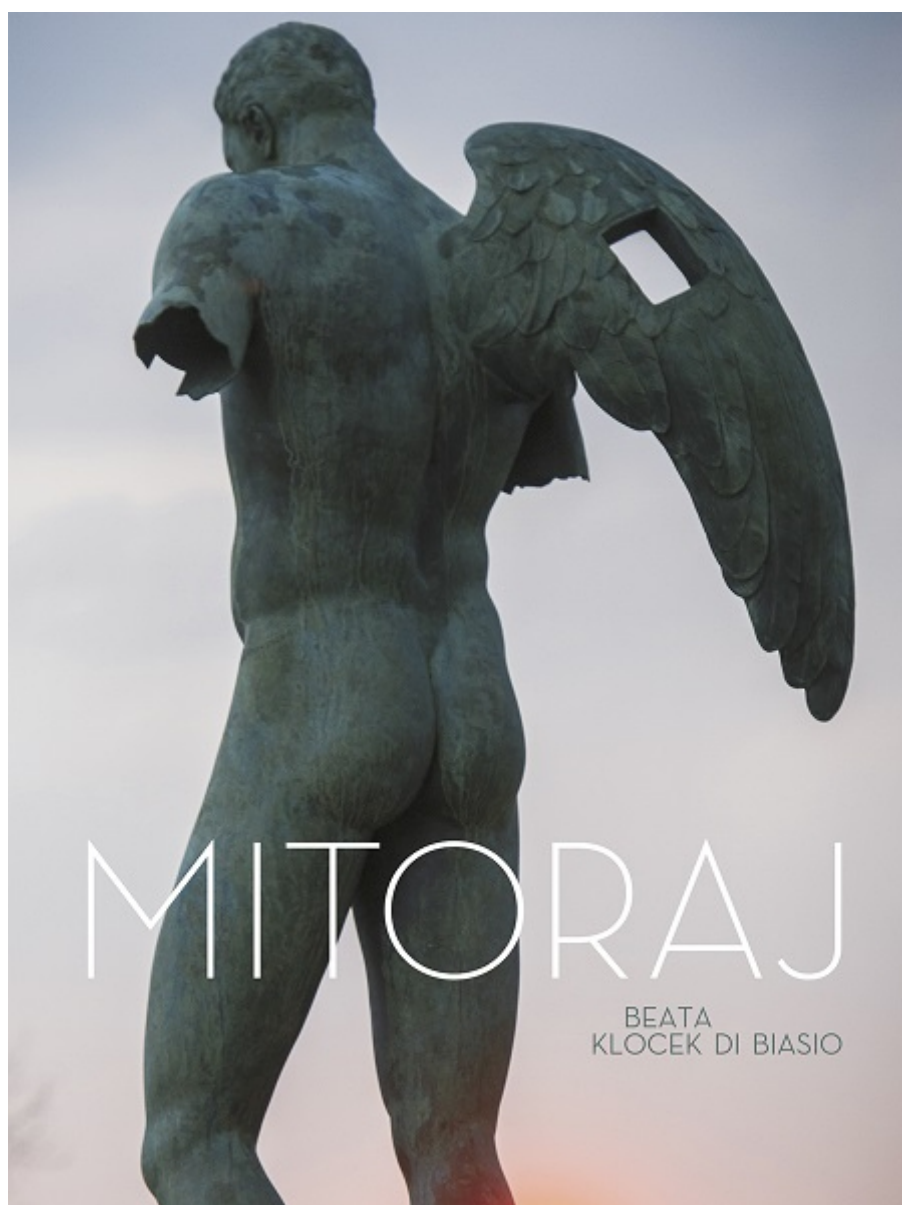

Jung – Idisz [Jung Idysz] / Yung-Yidish 1919 – reprint 3 almanachów grupy (w wersji oryginalnej - jidisz, polskiej i angielskiej) pod red. Irminy Gadowskiej, Adama Klimczaka I Teresy Śmiechowskiej

Spis treści: Teresa Śmiechowska, Adam Klimczak, Wprowadzenie / Introduction; Jerzy Malinowski, Tradycje Jung Idysz / The Tradition of Yung Yidish; Irmina Gadowska, Eleonora Jedlińska, „A dźwięki naszych bębnow rozpamiętują nawałnicę istnienia”: Łódzka grupa Jung Idysz – inspiracje i znaczenie / ‘And we drum out the storm of the ineffable’: Inspiration and Significance of the Yung-Yidish Avant-Garde Group from Łódź; Janusz Zagrodzki, Grupa Jung Idysz w poszukiwaniu sztuki uniwersalnej / Yung-

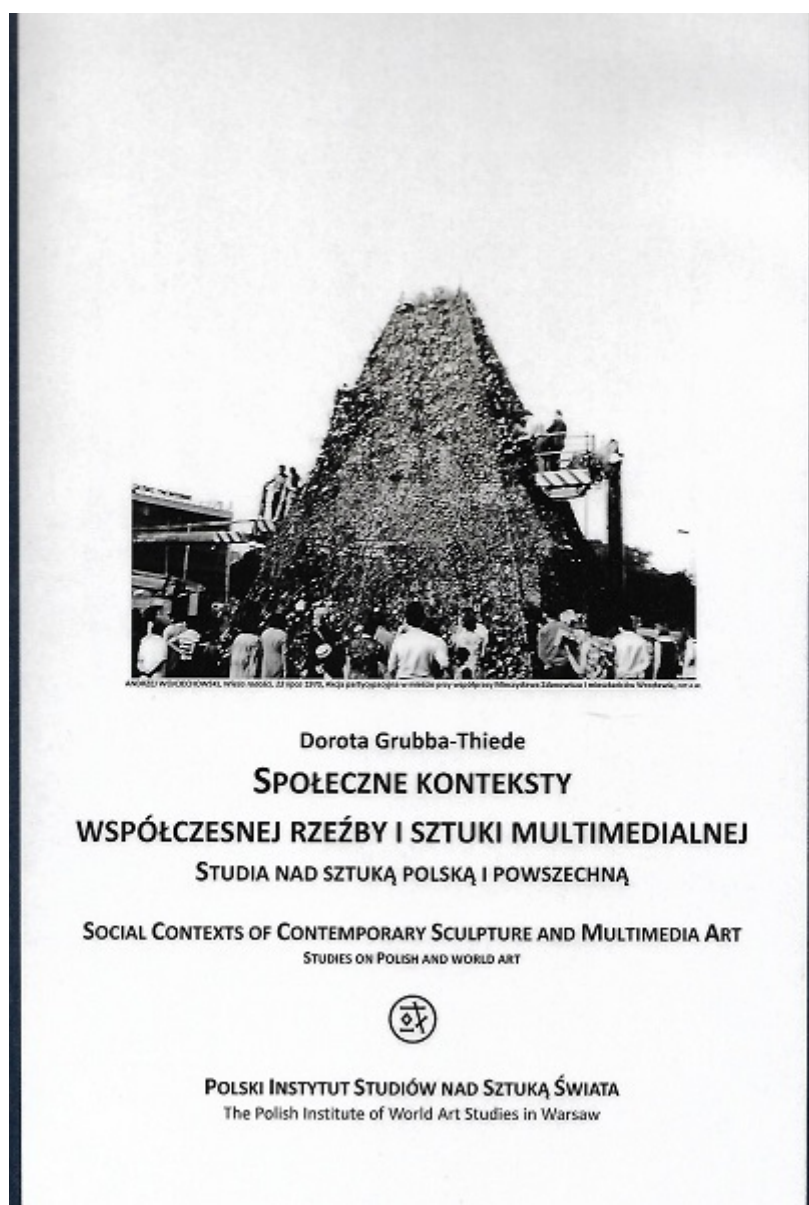
Yidish in Search of Universal Art; Krótkie noty biograficzne artystów współpracujących z pismem „Jung Idysz” / Short biographical notes of the artists cooperating with Yung-Yidish magazine.

Muzeum Miasta Łodzi i Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata, Łódź
2019 (s. 60); ISBN 978-83-65026-35-4 ISBN 978-83-949807-3-3

Beata Kłócek Di Biasio, Mitoraj. A dialog between art and history.
Foreword by Sir George Jacobescu. Translated into English by Marcin
Turski. Civer design Rafał Ołbiński,

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata & Wydawnictwo TAKO, Warsaw-
London 2019 ISBN 978-83-949807-7-1

Dorota Grubba-Thiede, Społeczne konteksty współczesnej rzeźby i sztuki multimedialnej. Studia nad sztuką polską i powszechną

Spis treści: Rozdział I: Idee nowoczesnej sztuki wobec „nagiego życia”. O „obecności” Katarzyny Kobro w horyzoncie współczesnych działań artystycznych na przykładzie wystawy: „MEDYTACJE FIBONACCIEGO + sztruksowy zajac | wobec Katarzyny Kobro (1898-1951)”; Rozdział II: „Linie papilarne rzeźby”. Czasoprzestrzeń w interpretacjach artystów rozpraszających doświadczenia traumy; Rozdział III: „Każda wspólnota jest

wymyślona”. Od psychogeografii przez Konstrukcję w procesie do Szarej strefy ; Rozdział IV: Ecovention, efemeryczność. Bliskość, jako sztuka zaangażowana – nowe praktyki kontrkultury.

Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata, Warszawa 2019 ; ISBN 978-83-949807-2-6

Kravtsov Rodov Stolarska-Fronia
From Ausgleich to the Holocaust

From Ausgleich to the Holocaust

Ukrainian and Jewish Artists
of Lemberg/Lwów/Lviv

Edited by
Sergey R. Kravtsov
Ilia Rodov and
Małgorzata Stolarska-Fronia

GRÜNBERG

From Ausgleich to the Holocaust. Ukrainian and Jewish Artists of Lwmbwerg / Lwów / Lviv, ed. by Sergey R. Kravtsov, Ilia Rodov and Małgorzata Stalarska-Fronia

Contents: Sergey R. Kravtsov And Ilia Rodow, Introduction; Chapter I: Native versus Alien: Magdalena Kunińska, On the Borderline: Marian Sokołowski's Attitude towards Byzantine and Ruthenian Art; Chapter 2: Human Dimensions of Nation's Art: Małgorzata Stolarska-Fronia, Ephraim Moses Lilien and his Lviv Connections; Jerzy Malinowski, The Art of Wilhelm Wachtel: Style and Iconography; Monika Czekanowska-Gutman: Image, Sources and Interpretation: Wilhelm Wachtel's Illustrations to Jerzy

Żuławski's Translation of the Son of Songs; Katarzyna Kulpińska, Graphics by Leopold Lewicki in Cracow and Lviv Milieus; Sergey R. Kravtsov, Józef Awin on Jewish Visual Culture; Żanna Komar, Sanatorium on Vorochta: Józef Awin's Magic Mountain: Sylwia Yoma Tarquine: Józef Awin's Legacy; Chapter 3: Shaping Identities, Sharing Art: Weronika Drohobycka-Grzesiak: Architects Zygmunt Sperber and Ryszard Hermelin: Lviv and Truskavets Projects; Małgorzata Geron: Formistic Lviv; Yurii Biryulov: Jewish Sculptors in Lviv, 1919-1841; Olena Yakumova: Figurative Sculpture in the Lviv City Architecture of the Early Twentieth Century; Chapter 4: Staging Art, History and Community: Iryna Horban, Museums of Ukrainian and Jewish Communities of Lviv: History and Destiny of the Collections; Vita Susak: National Art Gallery of Lviv: Art Museum as a Theater of History; Chapter 5: Art for Life: Halyna Hlembotska, Art in the Face of Death: Jewish Artists and Architects in Janowska Concentration Camp; Chapter 6: Nadia Watson, Maintaining, Ukrainian Identity in Australia: Folk Crafts by Osyp Petrivskyj; Eugeny Kotlar, East European Synagogue Wall Paintings in the Immigrants Synagogues of New York; Chapter 7: Constructing the Heritage: Ronald Grun: Klezmer Music in Transition from Eastern European to Western Milieus.

Materiały konferencji "The Ukrainian and Jewish Artistic and Architectural Milieus of Lwów / Lemberg / Lviv: From Ausgleich to the Holocaust" w Centrum Historii Miejskiej Środkowo-Wschodniej Europy we Lwowie z udziałem Instytutu w listopadzie 2012 roku.

Grünberg Verlag, Weimar - Rostock 2019; ISBN 978-3-933713-55-1

**POLSKI
INSTYTUT
STUDIÓW
NAD SZTUKĄ
ŚWIATA**